

Thema 1

Instappen allemaal!

Handboek NVT

Leeswijzer Taalleesland
Nederlands voor het basisonderwijs
op Aruba (klas 3-klas 6)

Leerjaar 3

Thema 1

Instappen allemaal!

Colofon

Roelien Hofman (projectleider)
Lidwina Solognier-Lamper
Mirella Wijngaarden
Judith Schnieders
Jeanette Gerritsen-Jacobs
Laura Tonk
Marion Lopez
Wiljan Megens

Met dank aan:

Colegio Conrado Coronel, Colegio San Hose, Frans Teunissen, Aurita Arends,
Magriet Pourier, Merle Sint Jago

Uitgegeven door afdeling Curriculum, Directie Onderwijs Aruba

Opdrachtgever: Proyecto Scol Multilingual (PSML)

Handboek NVT**Instappen allemaal!**

Dit Handboek van thema 1 'Instappen allemaal!' is onderdeel van het 'Handboek NVT', een aanpassing van de methode Taalleesland voor het vak Nederlands in het Arubaanse onderwijs klas 3-6.

In het Handboek NVT, leerjaar 3, komen alle leerlijnen van Taalleesland aan bod: woordenschat, luisteren en spreken, leesbegrip, stellen, taalbeschouwing en spelling. Daarnaast wordt er in de lessen tijd ingeruimd voor lezen.

De aanpassing betreft onder andere het aantal lessen in verband met de beschikbare lestijd voor het Nederlands in de Scol Multilingual. Bij deze aanpassing is rekening gehouden met het feit dat de leerlingen in de moedertaalmethode 'Festival di Idioma' de taalvaardigheden zullen leren waarop het onderwijs in het Nederlands aansluit.

Andere aanpassingen zijn er met betrekking tot de context: aanpassing aan de Arubaanse context of een verduidelijking van de context met behulp van beelden.

Ook komen taalverschillen Papiamentu – Nederlands aan bod in de desbetreffende lesuitwerkingen, bijvoorbeeld bij verschil in woord- of zinsbouw.

Veel taalplezier!

De projectgroep.

Inhoud Handboek NVT thema 1

Colofon	2
Inhoudsopgave	5
Thema-inleiding	7
Overzicht lesdoelen	8
Lessen	11 - 72

Bijlagen

- Werkboek thema 1
- Toetsbladen thema 1
- Controle toets thema 1
- Alfabetische woordenlijst thema 1
- Betekenis woordenlijst thema 1
- Klinker en medeklinker poster

Thema-inleiding

Instappen allemaal!

Dit thema gaat over 'vervoer', waarbij het vervoermiddel de trein extra aandacht aan krijgt.

Bij de Arubaanse leerlingen zal de ervaring met de trein als vervoermiddel beperkt zijn.

In verband hiermee is in de eerste les van het thema een internet-link toegevoegd, van een kort filmpje met verschillende treinen, een station, een perron enzovoort.

Dit beeldend materiaal zal de leerlingen zeker helpen.

Ieder thema bestaat uit 20 lessen. De lessen 1-4, 6-9, 11-14 zijn taallessen, waarin het lezen van teksten is geïntegreerd; de lessen 5, 10 en 15 zijn spellingslessen; lessen 16/17 zijn toetslessen; lessen 18/19 zijn herhalings-/verdiepingslessen; in les 20 wordt het thema afgesloten.

De leerlingen beheersen aan het eind van thema 1 de volgende taalvaardigheden:

Woordenschat

- het passief en actief kennen van de doelwoorden van thema 1;
- het herkennen van betekenisrelaties tussen de doelwoorden van thema 1.

Taalbeschouwing

- zinnen in de onvoltooid tegenwoordige tijd in de onvoltooid verleden tijd schrijven en omgekeerd

Leesbegrip

- aangeven waar de verwijzwoorden 'die', 'dat', 'deze' en 'die' naar verwijzen

Spelling

- het oefenen van auditief geheugen en het schrijven van een aantal zinnen en woorden uit al bekende spellingscategorieën

Didactische tips

Aan het eind van een les staan soms didactische tips. Hierin worden meestal voor leerlingen onbekende woorden aangegeven.

Om deze woorden duidelijk te maken, kunt u te werk gaan volgens de methode die de woordenschatlessen gebruiken.

Een andere tip is om andere woordleerstrategieën te gebruiken:

- langere woorden splitsen in woorden die wel bekend zijn;
- gelijkenis zoeken in woorden in andere talen (Papiamentu, Engels, Spaans);
- een vertaling naar het woord in het Papiamentu.

Didactische tips kunnen ook tips geven met betrekking tot het bereiken van andere doelen in de lessen.

Overzicht lesdoelen		
Week 1		
Les 1	Lezen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen de articulatie tijdens het lezen. - De leerlingen oefenen de uitspraak van eind-'d' als 't'.
	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de trein, de locomotief, de wagon, de coupé, de aankomst, het uitstapje, de reisbestemming</i> en <i>het vertrek</i> .
Les 2	Luisteren en Spreken	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit rond het thema 'vervoer'.
	Lezen	- De leerlingen oefenen het lezen van woorden met de voorvoegsels 'be-' en 'ver-'.
Les 3	Leesbegrip	- De leerlingen oefenen met de verwijswwoorden dit, dat, deze en die .
Les 4	Taalbeschouwing	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit rond het thema 'De fiets'.
	Lezen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen het kritisch luisteren naar elkaar tijdens het lezen. - De leerlingen oefenen de articulatie tijdens het lezen.
Les 5	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen oefenen de begrippen <i>klinker</i> en <i>medeklinker</i> (korte klinkers, lange klinkers, twee-tekenklinkers). - De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere <i>mmkm-</i> en <i>mkmm-</i>woorden.
Week 2		
Les 6	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het vervoermiddel, het openbaar vervoer</i> en <i>het privévervoer</i> .
	Stellen	- De leerlingen oefenen het gebruik van 'waar'- en 'waarheen'-delen in zinnen.
Les 7	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen met de verwijswwoorden 'dit', 'dat', 'deze' en 'die'.
	Lezen	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen leren begrijpen met welk doel je een gedicht leest. - De leerlingen oefenen het lezen van een gedicht met de juiste intonatie.
Les 8	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>het kaartje, het retour</i> en <i>de enkele reis</i> .
	Lezen	- De leerlingen oefenen het lezen van een gedicht met de juiste intonatie.
Les 9	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>blazen, puffen, hijgen</i> en <i>ademen</i> .
	Taalbeschouwing	- De leerlingen oefenen het vervangen van het onderwerp en de persoonsvorm in enkel- en meervoud.
Les 10	Spelling	<ul style="list-style-type: none"> - De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden 'klinker' (korte klinkers, lange klinkers, twee-tekenklinkers) en 'medeklinker'. - De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere <i>mmkm-</i> en <i>mkmm-</i>woorden.

Thema 1

Instappen allemaal!

Week 3		
Les 11	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden de pech, de wegenwacht en repareren .
	Stellen	- De leerlingen oefenen het maken van zinnen met 'waar'- en 'waarheen'- delen.
	Lezen	- De leerlingen oefenen het lezen op de juiste intonatie.
Les 12	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>de bagage, de koffer, de rugzak, de handtas</i> en <i>de plunjezak</i> .
	Lezen	- De leerlingen oefenen het technisch lezen.
Les 13	Woordenschat	- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden <i>mopperen, zeuren</i> en <i>klagen</i> .
	Lezen	- De leerlingen oefenen het technisch lezen.
Les 14	Taalbeschouwing	- De leerlingen krijgen inzicht in woordvorming door middel van een samenstelling. - De leerlingen krijgen inzicht in woordvorming door middel van een afleiding: ge- + werkwoordstam.
Les 15	Spelling	- De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere <i>mmkm-</i> en <i>mkmm-</i> woorden. - De leerlingen oefenen het schrijven van samengestelde woorden.
Week 4		
Les 16/17	Diagn. toets	
	Spelling	- het schrijven van klankzuivere <i>mmkm-</i> en <i>mkmm-</i> woorden - het schrijven klankzuivere samengestelde woorden
	Stellen	- het schrijven van zinnen met waar- en waarheen-delen
	Taalbeschouwing	- het vervangen van een onderwerp of persoonsvorm in enkel- of meervoud
	Leesbegrip	- het aangeven van waar de verwijswaarden 'dit', 'dat', 'deze' en 'die' naar verwijzen
	Woordenschat	- de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief beheersen
Les 18/19	Herh./verdieping	
	Spelling	- getoetste doelen
	Leesbegrip	getoetste doelen
	Taalbeschouwing	- getoetste doelen
	Woordenschat	- getoetste doelen
Les 20	Thema-afsluiting	- De leerlingen passen de in dit thema aangeleerde woorden in een poster toe.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de trein, de locomotief, de wagon, de coupé, de aankomst, het uitstapje, de reisbestemming en het vertrek.**
- De leerlingen oefenen de articulatie tijdens het lezen.
- De leerlingen oefenen de uitspraak van eind-'d' als 't'.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 1
- Woordspoor 1

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 76 en 77
- Taalleesboek 1, bladzijde 81
- Werkboek 1, bladzijde 1 en 2

Vorbereiding

- U zorgt voor een speelgoedtrein bestaande uit een locomotief en wagons.
- U zorgt voor een folder van uitstapjes op Aruba, verkrijgbaar bij verschillende touroperators.

Betekenis van de woorden

de trein:	Een trein is een voertuig dat op rails rijdt. Treinen brengen mensen van de ene plaats naar de andere. De trein bestaat uit een locomotief en één of meerdere wagons. De wagons worden getrokken door een locomotief.
de locomotief:	Een locomotief is een deel van een trein dat een andere trein trekt of duwt. In de locomotief zit de bestuurder van de trein.
de wagon:	Een wagon is een deel van een trein. Wagons worden aan elkaar of aan de locomotief vastgemaakt. Er kunnen mensen of goederen in.
de coupé:	Een coupé is een deel van een wagon waar mensen kunnen zitten. Tussen de coupés zitten deuren.
de aankomst:	Als je ergens naar toe gaat, kom je na een tijdje aan. Dat is je aankomst, dan ben je er.
het uitstapje:	Een uitstapje is een tochtje met een leuk doel. Bijvoorbeeld naar de speeltuin of het strand.
de reisbestemming:	Een bestemming is een doel. Je reisbestemming is de plaats waar je naartoe reist. Bijvoorbeeld je reisbestemming is Aruba, dan reis je naar Aruba.
het vertrek:	Bij een vertrek gaat er iemand weg. Het vertrek is: het weggaan.

Start**10**

U laat bladzijde 75 van het Taalleesboek zien. (of u laat dit filmpje zien: <https://www.youtube.com/watch?v=Q2XiMx2rEQ4>)

U zegt:

“Kijk: op dit station is van alles te zien. Dit is een **trein**. Misschien hebben jullie in een film of in een boek een **trein** gezien. Op Aruba hebben wij geen **treinen**.
Wie heeft weleens in een **trein** gereisd?”

Kern – Instructie 1**20**

U vervolgt:

“Op het station zie je altijd veel **treinen**. **De trein** staat daar op het perron. **Treinen** stoppen vlak naast een perron. Het perron is een hoge stoep op een treinstation. Vanaf het perron kun je in de **de trein** stappen of uit **de trein** stappen. Je ziet hier een **trein**. Het is een moderne **trein** met **een locomotief en wagons**. **De locomotief** is een deel van **de trein** dat een ander deel van **de trein** trekt of duwt. De andere stukken van **de trein** noemen we de **wagons**. **Wagons** worden aan elkaar vastgemaakt en ook aan **de locomotief**. **De wagon** is verdeeld in **coupés**. Een **coupé** is een deel van een **trein** waar mensen kunnen zitten. Tussen **de coupés** zitten deuren. In **de trein** zijn twee soorten **coupés**: **de eersteklas** en **de tweedeklas**. In **de eersteklas** is alles veel mooier dan in **de tweedeklas**. De stoelen zijn zachter en er is meer ruimte in **de eersteklas**. Het treinkaartje voor de **eersteklas** is duurder dan voor **de tweedeklas**. De meeste mensen kopen een kaartje voor de tweede klas. Daarom is het vaak drukker. In de tweede klas ziet het er niet zo mooi en netjes uit als in de eerste klas. Er zijn ook **treinen** die spullen, goederen vervoeren. Dat noem je een goederentrein.”

U kunt de plaatjes op bladzijde 76 en 77 gebruiken om de woorden te verduidelijken:

- 1 **de trein**
- 2 de bovenleiding (hierdoor loopt de stroom voor de elektrische **locomotief**)
- 3 de buffer (een stootkussen, de bumpers van de trein)
- 4 de rails
- 5 het perron

- 6 de machinist (de bestuurder van de **trein**)
- 7 de conducteur (hij/zij controleert de kaartjes)
- 8 het informatiebord (borden met aankomst- en vertrektijden, op welk perron de **trein** stopt)
- 9 de kaartjesautomaat (automaat waar je kunt intoetsen waar je naartoe gaat en betalen)
- 10 de tweedeklascoupes
- 11 de eersteklascoupés (Deze coupés zijn mooier rustiger en duurder.)
- 12 **de locomotief**
- 13 **de wagon** van een goederentrein

U laat de leerlingen Woordweb 1 zien en benoemt de verschillende onderdelen van **de trein** nog een keer.

Vervolgens laat u de leerlingen een spoorboekje of een folder van een **uitstapje** zien en vertelt dat u laatst een **uitstapje** hebt gemaakt. Uw **reisbestemming** was bijvoorbeeld 'Parke Arikok'. U vertelt hoe de reis verliep en u gebruikt daarbij de woorden **het uitstapje**, **de reisbestemming**, **het vertrek** en **de aankomst**. Verder vertelt u wat u gedaan hebt. U legt daarna de woordbetekenissen uit aan de hand van het Woordweb.

Nadat u de woorden hebt uitgelegd, gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U vraagt hierbij de leerlingen naar hun ervaringen. Bij de vragen laat u steeds weer de nieuwe woorden klinken. Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt de volgende vragen stellen:

- "Hebben jullie wel eens een **uitstapje** gemaakt?"
- Naar welke **reisbestemming**? Wat heb je daar gedaan? Hoe ben je er naar toe gegaan?"
- Weet je nog hoe laat je op school aan kwam? En weet je hoe laat je straks weer weggaat?"
- Waar wil je graag een **uitstapje** naar toe maken?"

Maak op het bord een lijst van 5 **reisbestemmingen** voor een **uitstapje** met de klas. (Parke Arikok, Hooiberg, Eagle Beach, enz.)

De leerlingen maken opdracht 1, op bladzijde 2 van het Werkboek.

Kern – Instructie 2**10**

De leerlingen pakken het Taalleesboek, bladzijde 81. U leest het verhaal voor, de leerlingen lezen zachtjes mee.

U schrijft de woorden *tijd* en *gerend* op het bord en legt uit dat een *d* aan het eind van een woord wordt uitgesproken als *t*. U schrijft nog een aantal woorden met *d* aan het eind op het bord (*paard, hand, tand, mond, rond*) en laat de leerlingen deze woorden lezen.

Het verhaal wordt nog een keer klassikaal gelezen, terwijl u korte beurten geeft.

Afsluiting**5**

U speelt het spel 'Ik ga met **de trein** en ik neem mee...'. U zegt de zin 'Ik ga met **de trein** en ik neem mee een treinkaartje. De volgende leerling herhaalt de zin en het door u gekozen voorwerp en verzint er nog een voorwerp bij. Bijvoorbeeld: "Ik ga een dagje uit en ik neem mee ... een treinkaartje en een jas". De volgende leerling herhaalt de zin, de genoemde voorwerpen in de juiste volgorde en vult dit aan met een zelf gekozen voorwerp. Zo gaat het door tot iemand de juiste volgorde niet meer kan onthouden. Bij deze leerling begint u opnieuw.

Didactische tip:

Een woord dat wellicht extra uitleg nodig heeft:

hijgen: Als je hijgt, adem je heel snel en hoorbaar. Je moet bijvoorbeeld hijgen als je hard gerend hebt.

Antwoorden**5**

Werkboek 1, bladzijde 2

1

de reisbestemming 2

de aankomst 3

het vertrek 1

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit rond het thema 'vervoer'.
- De leerlingen oefenen het lezen van woorden met de voorvoegsels 'be-' en 'ver-'.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 79 (tekst blauw)

Vorbereiding

- U zorgt voor een groot vel papier en een zwarte stift.

Start**5**

U vraagt aan de leerlingen of ze nog weten waar de vorige les over ging. U herhaalt de Woordwebben uit de vorige les door een woord te omschrijven en de leerlingen het woord te laten raden. Bijvoorbeeld:

“Het is een deel van een trein. In dit deel van de trein zit de bestuurder van de trein. Dit deel van de trein trekt of duwt een ander deel van de trein.” (de locomotief)

Kern – Instructie 1**20**

U zegt:

“Ik ga een verhaal voorlezen over een jongen. Hij heet Amir en woont in Nederland. Amir vindt het erg leuk om met de trein te reizen. Luister maar!”

U leest het volgende verhaal voor:

Amir heeft vakantie. Vandaag mag hij mee naar het werk van zijn vader. Met de auto gaan ze naar het station. “Ik zie al een trein!” schreeuwt Amir opgewonden. Hij wil er naartoe rennen, maar zijn vader pakt zijn arm en lacht. “We moeten eerst een kaartje kopen.” Ze lopen naar de automaat. Vader steekt een pasje in het apparaat. Hij toetst iets in en wacht even. Het kaartje komt nu uit de gleuf. Amir stopt het kaartje diep in zijn zak. “Geef me maar een hand”, zegt zijn vader. De trein naar Rotterdam staat al te wachten. “Wat betekent de 1 op de trein?” vraagt Amir. “Dat betekent eerste klas”, zegt zijn vader. “Daar heb je heel mooie stoelen. Maar wij gaan met de tweede klas. Kijk, waar die 2 op staat.” Ze

vinden een lege bank en Amir mag bij het raam zitten. Op dat moment klinkt er in de verte een fluit en gaan de deuren van de trein piepend dicht. “We gaan”, roept Amir. Met schokjes gaat de trein steeds harder rijden. Als ze het station uit zijn, kijkt Amir naar buiten.

Even later komt er een man met een pet bij hen staan. Het is de conducteur. Amir haalt het kaartje uit zijn zak en geeft het aan de conducteur. Die drukt er met een tang een stempeltje op. Dan gaat hij verder. “Wat betekent dat?” vraagt Amir. “Dat is de datum”, legt zijn vader uit. “De dag van vandaag. Het stempeltje betekent dat het kaartje gebruikt is.”

Amir kijkt om zich heen. De coupé zit bijna helemaal vol met pratende en bellende mensen. “Ken jij al die mensen?” vraagt hij. “Niet allemaal”, zegt zijn vader lachend. “Sommige mensen heb ik wel vaker gezien, omdat ik elke dag met de trein ga.” Amir zegt niets en kijkt uit het raam. Elke dag met de trein, denkt hij. Dat ga ik later ook doen.

U stelt vragen over het verhaal. U let er hierbij op dat de leerlingen aandacht hebben voor wat de ander vertelt door af en toe een leerling te vragen wat de vorige spreker gezegd of bedoeld heeft.

- “Wie is de hoofdpersoon in dit verhaal? Waarom denk je dat?”
- Vindt Amir het leuk dat hij voor het eerst met de trein mee mag?
- Zou jij elke dag met de trein willen zoals de vader van Amir? Waarom wel/niet?
- Het verhaal heeft geen titel. Wie kan een goede titel bedenken?”

U nodigt de leerlingen uit allerlei spulletjes (die met reizen met de trein te maken hebben) mee te brengen voor de thematafel.

Breng eventueel zelf ook iets mee voor de thematafel, bijvoorbeeld: platen of foto's van treinen of stations, treinkaartjes, een fluitje, et cetera...

Kern – Instructie 2

15

De leerlingen pakken bladzijde 79 van het Taalleesboek voor zich. U leest de blauwgekleurde tekst voor. De leerlingen lezen zachtjes mee.

U schrijft de volgende woorden op het bord:

betaalt vertrekt

U vraagt de leerlingen een aantal woorden op te noemen, die ook met **be-** en **ver-** beginnen (bijvoorbeeld: bestel, bestek, betaal, beton, bevel, bewaren, verhaal, verband, verdeel, verbod, verbeteren).

U schrijft deze woorden op het bord. Eventueel vult u de rijtjes nog aan.

U laat een aantal leerlingen de woorden lezen.

Vervolgens lezen de leerlingen het verhaal in tweetallen en ze luisteren goed naar elkaar zodat ze elkaar eventueel kunnen verbeteren.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt met de leerlingen hoe je op Aruba van de ene plek naar de andere plek gaat. U maakt de woordspun 'Vervoer op Aruba' op een groot vel papier (bijvoorbeeld: bus, auto, fiets, scooter, taxi, tram, quad).

U laat vervolgens een leerling een vervoermiddel uitbeelden en de anderen raden om welk woord het gaat.

Hang de woordspun VERVOER OP ARUBA goed zichtbaar op in de klas.

Didactische tips

De volgende woorden hebben wellicht wat meer uitleg nodig:

het loket: een	Een loket is een raampje of een opening in een groter raam of in wand. Achter het loket zit iemand die klanten helpt. Bijvoorbeeld in het postkantoor of op het station.
-------------------	--

de conducteur:	Een conducteur is degene die de kaartjes in de trein of tram controleert.
----------------	---

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen met de verwijswwoorden **dit**, **dat**, **deze** en **die**.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 78
- Werkboek 1, bladzijde 3 t/m 5

Vorbereiding

- U zorgt voor verschillende boeken: dikke en dunne boeken, met gekleurde of zwart-witte plaatjes.
- U schrijft op het bord:
het boek – dit boek – dat boek
de tekening – deze tekening – die tekening

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 5, oefening 4

Start**10**

U schrijft groot op het bord de woorden '**deze**', '**die**', '**dit**' en '**dat**' en leest deze woorden samen met de leerlingen (hard, zacht, snel en langzaam).

U zegt:

"We gaan vandaag opdrachten maken met de woorden **deze**, **die**, **dit** en **dat**. Het zijn woorden die we veel gebruiken. We leren wanneer we deze woorden moeten gebruiken."

Voor u op tafel liggen verschillende boeken. U laat de boeken even zien en vraagt aan de groep wat het dikste en wat het dunste boek is. Vervolgens pakt u het dikste boek op met de opmerking:

"**Dit** is het dikste boek."

U wijst naar het dunste boek met de opmerking:

"En **dat** is het dunste boek."

U vervolgt bijvoorbeeld met :

"**Deze** tekening is in kleur, maar **die** is in zwart-wit."

Hoe weet je nu wanneer je **dit** en **dat** moet gebruiken en wanneer **deze** en **die**? Dat ga ik uitleggen.”

Kern – Instructie	30
--------------------------	-----------

Stap 1

U wijst op het schema op het bord:

het boek – dit boek – dat boek

de tekening – deze tekening – die tekening

U legt uit:

“**Dit** en **dat** horen bij woorden waar je **het** voor kunt zetten.

Bijvoorbeeld: het boek – dit boek – dat boek.

Deze en **die** horen bij woorden waar je **de** voor kunt zetten.

Bijvoorbeeld: de tekening – deze tekening – die tekening.”

U vraagt aan de leerlingen wat voor woord *perron* is. Is het een *de-woord* of een *het-woord*? (*het perron, dus dit perron – dat perron*)

U herhaalt dit met het woord *trein*. (*de trein, dus deze trein – die trein*)

U schrijft dit ook op het bord, zodat het schema er als volgt uit komt te zien:

het boek – dit boek – dat boek

het perron - dit perron - dat perron

de tekening – deze tekening – die tekening

de trein - deze trein – die trein

U laat de leerlingen een *de-* of *het-*woord zoeken in de behandelde Wordwebben en past de regel hierop toe.

Stap 2

U leest samen met de leerlingen de tekst ‘Welke fiets?’ op bladzijde 78 van het Taalleesboek. Vervolgens maakt u samen de bijbehorende opdracht op bladzijde 3 van het Werkboek. U stelt hierbij de volgende vragen:

- “Op welk woord slaat **deze**?” (op de fiets op de stoep)
- “Welk woord zou je achter **deze** kunnen zetten?” (fiets)
- “En op welk woord slaat **die**?” (de fiets die tegen de muur staat)
- “Welk woord zou je achter **die** kunnen zetten?” (fiets)

Vervolgens leest u samen met de leerlingen de tekst ‘Welk boek?’ op bladzijde 78 van het Taalleesboek en maakt u samen de bijbehorende opdracht in het Werkboek op bladzijde 3. U stelt hierbij de volgende vragen:

- “Waarop slaat **dit**?” (op één van de boeken die op de tafel liggen)
- “Welk woord zou erachter staan?” (boek)
- “Waarop slaat **dat**?” (één van de andere boeken die op de tafel liggen)
- “Welk woord kan erachter staan?” (boek)

U lees samen de tekst ‘Gewoon en on-gewoon’. De leerlingen maken in tweetallen de opdrachten 3.1, 3.2 en 3.3. U bespreekt de antwoorden klassikaal.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 5, oefening 4

Afsluiting	5
-------------------	----------

U speelt het spel ‘Geef de zin door’ met een zin waar *dit-dat* of *deze-die* in voorkomt, bijvoorbeeld ‘Dit krijtje is rood en dat is groen’.

De ene leerling fluistert de zin in het oor van de volgende leerling, dit gaat net zolang door tot de zin de hele kring rond is geweest. Aan het eind van de kring wordt gecontroleerd of de zin goed doorgegeven is. Als de zin niet overeenkomt, dient u de kring terug te lopen om te kijken waar het mis ging. Vraag tot slot of het woord ‘krijtje’ een de- of een het-woord is en check samen of de regel goed is toegepast.

Didactische tips

In dit handboek staat beschreven op welke manier u een opdracht kunt laten maken, namelijk klassikaal, individueel of in tweetallen. Dit is een suggestie. Als leerkracht kunt u het beste het niveau van uw leerlingen inschatten. Misschien hebben uw leerlingen aan een korte uitleg genoeg en maken ze het grootste gedeelte van de opdrachten individueel. Maar het kan ook zo zijn dat u merkt dat de leerlingen het onderwerp nog moeilijk vinden en dat u ervoor kiest om alle opdrachten samen te maken.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 3 t/m 5

1

1 - b 2 - d

2

1 - a 2 - c

3.1 – b **3.2** – ‘dat’ slaat op betjak **3.3** tekening 3

extra oefening 1, Werkboek 1 bladzijde 5

extra 4

Deze, deze en die slaan allemaal op de step.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit rond het thema 'De fiets'.
- De leerlingen oefenen het kritisch luisteren naar elkaar tijdens het lezen.
- De leerlingen oefenen de articulatie tijdens het lezen.

Materiaal

Klassikaal

- bijlage: de fiets

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 6 en 7
- Taalleesboek, bladzijde 79

Vorbereiding

- U zorgt voor een zo compleet mogelijke fiets, post-it's en een zwarte stift.
- U schrijft op het bord:

het stuur	de dynamo
het zadel	het handvat
het voorwiel	de handrem
het achterwiel	de versnelling
de trapper	het spatbord
het voorlicht	het ventiel
het achterlicht	de spaak
het slot	de reflector
de bel	

- U schrijft de woorden die op het bord staan ook op de post-it's en plakt ze achter hetzelfde woord op het bord.
- U kopieert de bijlage naar A3 formaat, of groter.

Start**5**

U herhaalt het Woordweb 'Vervoer op Aruba' door een vervoermiddel te omschrijven en de leerlingen raden om welk vervoermiddel het gaat. U vraagt aan de leerlingen of zij zelf ook een vervoermiddel hebben, bijvoorbeeld een fiets of een step. Als de leerlingen een vervoermiddel noemen dat nog niet in het Woordweb staat, vult u het Woordweb hiermee aan.

Kern – Instructie 1**20**

U vertelt dat u ook een vervoermiddel hebt en zet de fiets voor de klas neer. U kijkt samen met de leerlingen wat er allemaal op en aan zit. U leest de woorden voor die op het bord staan. Sommige woorden zullen bekend zijn, andere niet. De leerlingen die een bekend woord zien, mogen de bijbehorende post-it van het bord pakken, lezen het woord hardop en plakken de post-it bij het juiste onderdeel op de fiets.

De onbekende woorden blijven over. U leest één van deze woorden voor, wijst het onderdeel duidelijk aan op de fiets en legt de functie ervan uit. Een leerling plakt vervolgens de bijbehorende post-it bij het onderdeel. Op deze manier laat u alle onbekende woorden aan bod komen.

Als er onderdelen ontbreken op de fiets, kunt u ook de poster van de fiets gebruiken om het onderdeel aan te wijzen en uit te leggen.

De leerlingen maken in tweetallen opdracht 1.1, 1.2 en 1.3, op bladzijde 4 in het Werkboek. Als ze een onderdeel van de fiets niet weten kunnen ze de fiets of de poster gebruiken om te achterhalen wat het is.

Kern – Instructie 2

15

U laat de leerlingen de tekst 'Lekke band' op bladzijde 79 van het Taalleesboek zachtjes voorbereiden. Vervolgens leest u de tekst gezamenlijk.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 2.1 en 2.2 op bladzijde 5 van het Werkboek. U schrijft de antwoorden op het bord en de leerlingen nemen ze over in hun Werkboek.

Afsluiting

5

U controleert de antwoorden bij opdracht 1 door steeds een onderdeel van de fiets te benoemen. U vraagt een leerling om de post-it van dit onderdeel te pakken en op de poster bij het juiste onderdeel te plakken. Als de post-it al op de poster hangt, vraagt u het kind om het onderdeel aan te wijzen op de poster. U begint met opdracht 1.1 en werkt één voor één de onderdelen af voordat u verder gaat naar 1.2.

U hangt de poster van de fiets goed zichtbaar op in de klas.

Didactische tip

Woorden die wellicht extra uitleg nodig hebben:

de dynamo:	Een dynamo is een apparaat dat snel kan ronddraaien en zo voor elektrische stroom zorgt. De dynamo op een fiets zorgt dat de lamp kan branden.
de reflector:	Een reflector is een plaatje dat licht terugkaatst. Achter op een fiets zit een reflector.
de bagagedrager:	Een bagagedrager is een rekje achter op de fiets om spullen mee te nemen.
de snelbinder:	Een snelbinder is een rekbare band op de bagagedrager van een fiets. Je kunt er iets mee vastbinden.
de kettingkast:	Een kettingkast zit om de ketting van je fiets en beschermt de ketting.
stevig trappen:	Als je stevig trapt, druk je hard op de pedalen om naar voren te gaan.

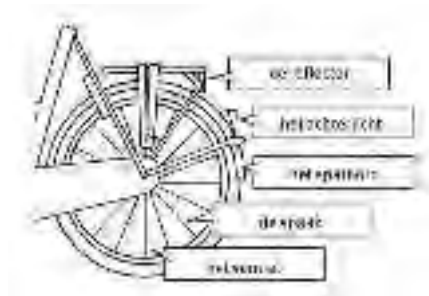
Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 6 en 7

1.1

1.3

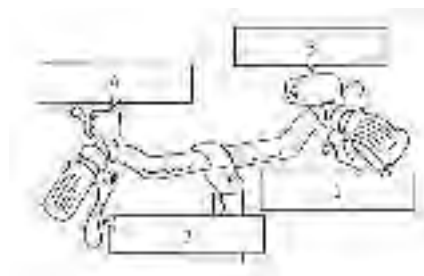
2.1

Een band kan lek raken door een scherp voorwerp (glas, punaise, spijker).

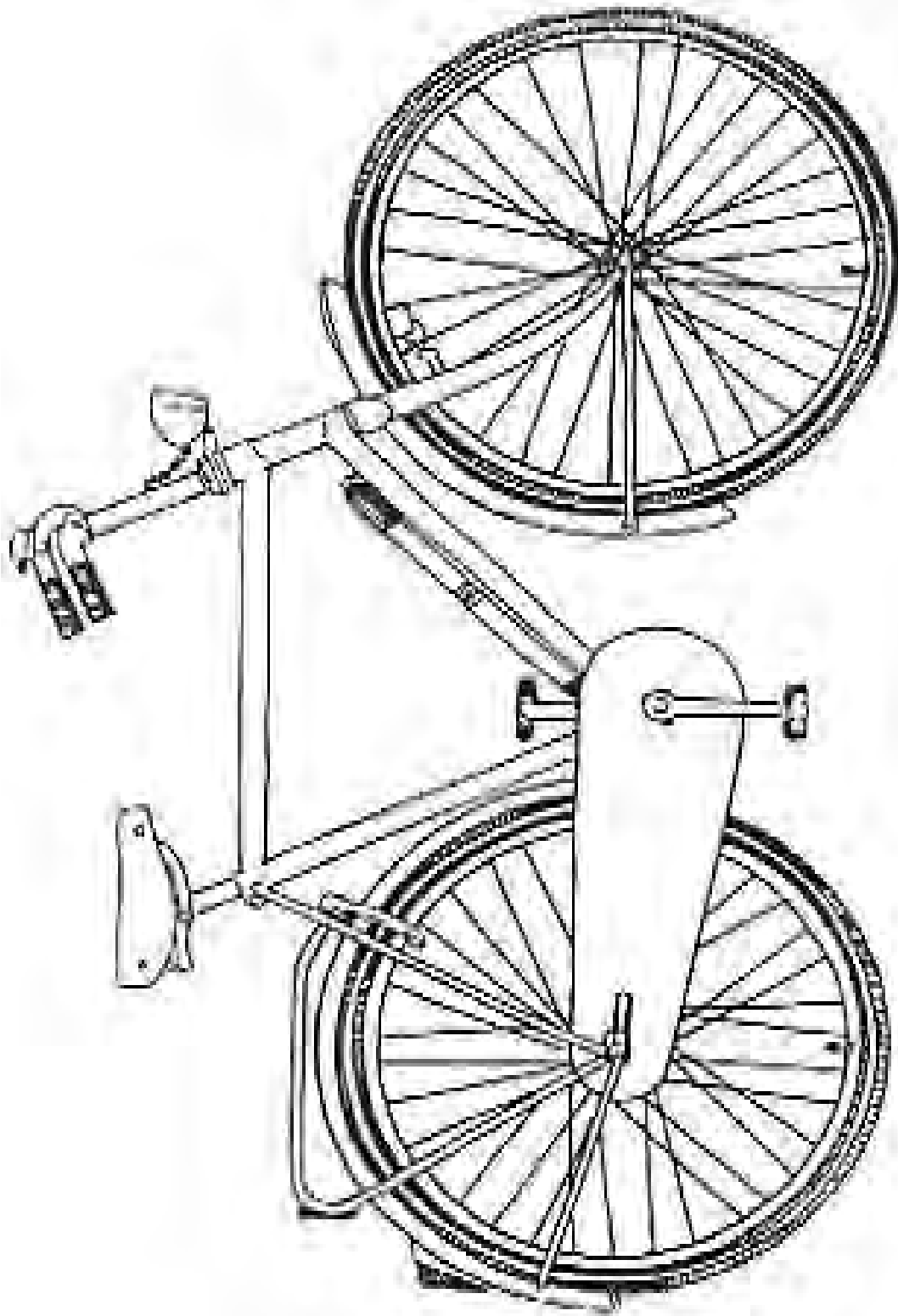
2.2

Bijvoorbeeld: met een mobiel naar school bellen, met een mobiel naar vader of moeder bellen, fiets op slot zetten en naar school lopen, met de fiets aan de hand naar school lopen.

1.2

de fiets

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen de begrippen *klinker* en *medeklinker* (korte klinkers, lange klinkers, twee-tekenklinkers).
- De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere *mmkm*- en *mkmm*-woorden.

Materiaal

Klassikaal

- poster waarop de begrippen *klinkers* (*korte klanken, lange klanken, twee-tekenklanken*) en *medeklinkers* worden aangegeven met daarachter de betreffende letters

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 8 t/m 10

Vorbereiding

- U hangt de klinker-medeklinkerposter aan het bord.
- U schrijft voor de les op het bord:

o o o o	o o o o	o o o o o	o o o o
s t a p	b r u g	s t u u r	s l o t
o o o o o	o o o o o	o o o o	o o o o o
f i e t s	t r e i n	h e l p	s t o e p

Extra oefening

- *Werkboek 1, bladzijde 10 opdracht 5 en 6*

Start**5**

U zegt:

“Jullie gaan in deze les woorden schrijven die je eerst goed moet uitspreken voordat je ze opschrijft. Het zijn woorden als *stoep* en *fiets*. In de 2e klas hebben jullie dit soort woorden ook al geschreven.”

Kern Instructie 1**35**

U laat de leerlingen de woorden op het bord hardop voorlezen. Eén van de leerlingen herhaalt dit, maar nu klank voor klank. U wijst hierbij de rondjes aan en de leerling verklankt de letter die er onder staat: s/t/a/p, b/r/u/g enzovoort.

U vertelt dat de letters in een woord **klinkers** en **medeklinkers** worden genoemd. U bespreekt aan de hand van de posters wat de medeklinkers zijn en

dat je **klinkers** kunt onderverdelen in **korte klinkers** (a, o, i, u, e), **lange klinkers** (aa, oo, uu, ee) en **tweetekenslinkers** (au, ou, oe, ie, ei, eu).

U laat de leerlingen de letters op de poster verklanken.

U spreekt met de leerlingen af dat rondjes die bij de **medeklinkers** in een woord horen, worden ingevuld en dat de rondjes die bij **klinkers** horen leeg blijven.

U leest de woorden van het bord en vraagt telkens wat de medeklinkers zijn. U vult de corresponderende rondjes helemaal in.

De leerlingen maken opdracht 1, op bladzijde 8 en 9 in hun Werkboek.

Vervolgens zet u op het bord:

korte klinkers

lange klinkers

twee-tekenslinkers

U kijkt met de leerlingen nog een keer naar de woorden die u voor het begin van de les op het bord hebt geschreven. U vraagt aan de leerlingen of het een **korte klinker**, een **lange klinker** of een **twee-tekenslinker** betreft en schrijft het woord vervolgens in de juiste rij op het bord.

U geeft een kort woorddictee. U zegt een zin. U herhaalt het dikgedrukte woord. De leerlingen schrijven dit woord op bij opdracht 2 in het Werkboek.

1	Mijn moeder eet graag vlees .	Schrijf op het vlees .
2	Mijn vader eet liever vis .	Schrijf op de vis .
3	Mijn fiets is kapot.	Schrijf op de fiets .
4	De spaak zit los.	Schrijf op de spaak .

U maakt samen de opdrachten 3 en 4 in het Werkboek. Door het samen te doen raken de leerlingen gewend aan de manier van werken in dit Werkboek.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 10 opdracht 5 en 6

Afsluiting	5
-------------------	----------

Een leerling gaat met de rug naar het bord toe staan. Een andere leerling leest een woord van het bord op. De leerling met de rug naar het bord noemt alleen de klinker uit dit woord.

Herhaal de klinker/medeklinkerposter nog een keer door de leerlingen de letters hardop voor te laten lezen.

Didactische tip:

De leerlingen krijgen iedere dag met spelling te maken. Gebruik deze momenten om kort te herhalen. Bijvoorbeeld: In de aankomende lessen leren ze het woord *vervoermiddel*. Schrijf dit woord op het bord en laat met rondjes aangeven of de letters klinkers of medeklinkers zijn.

Als de leerlingen vaker kort iets horen of iets oefenen begrijpen ze het sneller en wordt het eerder een gewoonte.

Antwoorden

Werkboek 1, blz 8 t/m 10

1

v i s	k o e	u i l	a a p	z e e
●○○●	●○○○	○○●●	○○●●	●○○○
t e e n	t u i n	t o n	t e u n	
●○○●●	●○○●●	●○○●	●○○●●	
k i l	k u i l	k e e l	k o e l	k o o l
●○○●	●○○●●	●○○●●	●○○●●	●○○●●

2

De dictewoorden staan in de les.

3

<i>stil</i>	<i>help</i>
<i>druk</i>	<i>werk</i>
<i>prik</i>	<i>hals</i>
<i>kras</i>	<i>mist</i>

4

<i>u</i>	<i>o</i>
<i>a</i>	<i>u</i>
<i>o</i>	<i>a</i>
<i>e</i>	<i>i</i>

extra oefening Werkblad 1, bladzijde 10

extra 5

<i>pluim en pruim</i>	
<i>wolf en wolk</i>	<i>wesp en gesp</i>
<i>worm en warm</i>	<i>slak en plak</i>
<i>kalf en kalk</i>	<i>hert en hart</i>
<i>jurk en kurk</i>	<i>snoek en snoer</i>

extra 6

<i>stuur</i>	<i>zwaan</i>	<i>spook</i>
<i>knoop</i>	<i>kaars</i>	<i>vlag</i>

klinker- medeklinker poster

klinkers:

enkele klinkers: a e i o u

dubbele klinkers: aa ee oo uu

twee-tekenklinkers: ui eu au ou ei ie oe ij

medeklinkers:

b c d f g h j k l m n p q r s t v w x z

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het vervoermiddel**, **het openbaar vervoer** en **het privévervoer**.
- De leerlingen oefenen het gebruik van **waar-** en **waarheen-** delen in zinnen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 2

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 11 t/m 13

Vorbereiding

- Schrijf voor de les op het bord:
Sean gaat met de fiets naar de markt.
Sean gaat elke dag met de naar
Oma gaat eens per week met de naar
Mijn zus gaat elke woensdag met de naar

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 13, oefening 4

Betekenis van de doelwoorden

het vervoermiddel: Met een vervoermiddel kun je je verplaatsen. Dat gaat sneller dan wanneer je zou lopen. Een fiets, een auto en een trein zijn vervoermiddelen.

het openbaar vervoer: Het openbaar vervoer, dat zijn vervoermiddelen die iedereen mag gebruiken, je moet wel een kaartje kopen. De bus en de trein horen bij het openbaar vervoer.

het privévervoer: Het privévervoer zijn vervoermiddelen die je zelf hebt gekocht, bijvoorbeeld een auto of een fiets. Zo'n vervoermiddel is dan van jezelf.

Start**5**

U vraagt:

“Jullie waren vanmorgen eerst allemaal thuis, ik ook. Maar we zijn allemaal naar school gekomen. Hoe zijn jullie naar school gekomen?”

U bespreekt met de leerlingen de verschillende manieren om van huis naar school te gaan. U inventariseert dit op het bord en turft wat de meest voorkomende manier is.

Kern - Instructie 1

15

U vertelt:

“Ik was vanmorgen ook thuis. Als ik lopend naar school zou gaan, zou dat heel veel tijd kosten. Daarom ga ik met de auto. Met de auto kom ik sneller van huis naar school dan lopend. De auto is dus **een vervoermiddel**. Ik heb de auto zelf gekocht, het is mijn auto. De auto is alleen voor mijzelf. Met **een vervoermiddel** kun je van de ene plaats naar de andere gaan. Met een **vervoermiddel** gaat het sneller dan wanneer je zou gaan lopen.

Er zijn nog meer **vervoermiddelen**: de auto, de vrachtauto, de scooter, de step, de motor. Dit zijn allemaal **vervoermiddelen** die van jou zelf zijn, ze zijn **privé**. Alleen jij rijdt erin of erop.

Er zijn ook **vervoermiddelen** die voor iedereen zijn. Iedereen die ervoor betaalt, mag er gebruik van maken, bijvoorbeeld de bus. Iedereen die een kaartje koopt mag reizen met de trein, de bus, de tram, het vliegtuig.

Een bus stopt bij vaste haltes.

Alle **vervoermiddelen** bij elkaar, waar iedereen die betaald heeft gebruik van kan maken, noemen we **openbaar vervoer**.

Alle **vervoermiddelen** bij elkaar die van jou zelf zijn, waar jij alleen op of in rijdt, noemen we **privévervoer**. Ook een driewieler en een step zijn **vervoermiddelen** die horen bij **privévervoer**, want deze **vervoermiddelen** zijn van jezelf.

U laat de leerlingen het Woordweb zien. Welke **vervoermiddelen** kunnen de leerlingen nog meer bedenken? Schrijf deze **vervoermiddelen** op een post-it en laat de leerlingen de post-its zelf op de juiste plek van het Woordweb plakken.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1, op bladzijde 12 van het Werkboek. Nadat u de opdracht gemaakt hebt, vraagt u aan de leerlingen welke van **de vervoermiddelen** in deze opdracht bij **het openbaar vervoer** horen en welke bij **privévervoer**.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern - Instructie 2

20

Stap 1

U leest de zin op het bord:

Sean gaat met de fiets naar de markt.

U zegt:

“Waar gaat Sean heen? (naar de markt)

U onderstreept het deel ‘naar de markt’ in de zin op het bord.

U zegt:

“‘Naar de markt’ is het waar-deel van de zin.”

U vertelt dat bij de volgende zinnen **het vervoermiddel** en het waar-deel van de zin ingevuld moeten worden.

Sean gaat elke dag met de..... naar

Oma gaat eens per week met de naar

Mijn zus gaat elke woensdag met de naar

De leerlingen bedenken steeds een **vervoermiddel** en een waar-deel.

U zegt:

“Jullie weten nu wat het waar-deel is in de zin. Jullie hebben ook verschillende **vervoermiddelen** bedacht waarmee je ergens naar toe kunt gaan.”

Laat de leerlingen nu zelf nog enkele voorbeelden bedenken en schrijf de gemaakte zinnen op het bord.

U maakt samen met de leerlingen opdracht 2 en 3, op bladzijde 13 van het Werkboek. Laat de leerlingen bij opdracht 2 ook het vervoermiddel zoeken in de zin en onderstrepen.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 13, oefening 4.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U vraagt nog een keer wat voor soort vervoermiddel een fiets is? Hoort het bij **het openbaar vervoer** of **het privévervoer**? Vervolgens herhaalt u de poster van de fiets. U noemt eerst alle onderdelen één voor één op en laat de leerlingen het woord nazeggen. Daarna omschrijft u de functie van een onderdeel en raden de leerlingen om welk onderdeel het gaat.

Bijvoorbeeld:

- “Je houdt het vast met je handen en je kunt er mee sturen. Ra, ra wat is het?” (het stuur)
- “Hiermee kun je iets vastmaken op je bagagedrager.

Ra, ra wat is het?” (de snelbinder)

- “Op dit ding zit je. Ra, ra wat is het?” (het zadel)
 - “Het is een dunne ijzeren staaf en het zit in je wiel. Ra, ra wat is het?” (de spaak)
-

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 11 t/m 13

1

- 1 *privévervoer*
- 2 *openbaar vervoer*
- 3 *openbaar vervoer*
- 4 *privévervoer*
- 5 *privévervoer*
- 6 *openbaar vervoer*

2

- 1 *Remco gaat op de fiets naar school.*
- 2 *Vader gaat met de auto naar zijn werk.*
- 3 *Opa gaat met zijn karretje naar de boerderij.*
- 4 *Juf gaat met haar scooter naar de supermarkt.*

3

- 1 *Jasmijn loopt op het gras.*
- 2 *Het kleine kind rent in de tuin.*
- 3 *Kim speelt in de kamer.*
- 4 *Moeder staat op het schoolplein.*

extra oefening Werkblad 1, bladzijde 13

extra 4

- 1 *Nikki gaat met de bus naar zijn oma.*
- 2 *Femke valt met haar nieuwe jurk in de modder.*
- 3 *De hond ligt op zijn rug in het ras.*

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen met de verwijswwoorden **dit, dat, deze** en **die**.
- De leerlingen oefenen de juiste soort boeken zoeken bij een leesdoel.
- De leerlingen oefenen het lezen van een gedicht met de juiste intonatie.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Taalleesboek, bladzijde 80
- Werkboek 1, bladzijde 14 en 15

Vorbereiding

- U neemt uw lievelingsboek mee naar school.
- U zorgt voor verschillende soorten boeken, bijvoorbeeld: een voorleesboek, een strip, een gedichtenbundel, een boek over treinen, een rekenboek, een telefoonboek, et cetera...
- U schrijft op het bord:

Je leest een boek

- omdat het leuk is.
- om iets te weten te komen.
- om iets te leren.
- om te lachen.

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 15 oefening 3: Een streep zetten onder alle vervoermiddelen.

Start**5**

U laat de stapel boeken aan de leerlingen zien en u vertelt dat u dol bent op boeken. Vervolgens haalt u uw lievelingsboek uit de stapel en u legt aan de leerlingen uit waarom dat boek uw lievelingsboek is.

U vraagt aan de leerlingen of zij ook een lievelingsboek hebben en waarom dat boek hun lievelingsboek is.

Kern – Instructie 1**15****Stap 1**

U vertelt dat er verschillende redenen zijn waarom mensen lezen en u wijst naar het schema op het bord:

Je leest een boek

- omdat het leuk is.
- om iets te weten te komen.
- om iets te leren.
- om te lachen.

Opmerking: bij ‘te weten komen’ denken we vooral aan het opzoeken van informatie. Bij ‘leren’ denken we aan het systematisch doorwerken van (school)boeken.

U laat één voor één de boeken zien die u hebt meegenomen en bespreekt met de leerlingen wat de reden zou kunnen zijn om dat boek te lezen aan de hand van het schema op het bord.

Stap 2

U vertelt dat iemand een gedicht leest omdat hij dat leuk of mooi vindt. U leest het gedicht ‘Droomland’ voor op bladzijde 80 in het Taalleesboek. De leerlingen lezen zachtjes mee. Vervolgens leest u het gedicht samen hardop. Attendeer de leerlingen op de intonatie bij het lezen van een gedicht.

U bespreekt het gedicht en gebruikt hierbij de volgende vragen:

- “Vinden jullie dit een leuk gedicht?
- Waarom vind je dat?
- Hoe zal Droomland eruit zien?
- Zou je mee willen naar het feest?
- Waarom wil de schrijver dat er geen grote mensen erbij zijn?
- Wat vind jij daarvan?”

Kern – Instructie 2

20

Stap 1

U wijst de leerlingen op de blauwe woorden in het gedicht 1 ‘Droomland’ op bladzijde 80 van het Taalleesboek. U leest telkens een alinea en bespreekt met de leerlingen waar de woorden **die** en **dat** naar verwijzen.

U leest samen met de leerlingen het gedicht 2 ‘De maan’ op bladzijde 80 van het Taalleesboek.

Vervolgens legt u de opdrachten 1.1, 1.2, 2.1, en 2.2 op bladzijde 14 van het Werkboek uit en laat u deze opdrachten zelfstandig maken.

Stap 2

U herinnert de leerlingen aan uw uitleg in les 3:

“**Dit** en **dat** horen bij woorden waar je **het** voor kunt zetten.
Bijvoorbeeld: het gedicht – dit gedicht– dat gedicht.

Deze en **die** horen bij woorden waar je **de** voor kunt zetten.
Bijvoorbeeld: de droom – deze droom – die droom.”

U maakt samen met de leerlingen opdracht 3, op bladzijde 15 in het Werkboek. U bespreekt bij iedere zin of het hier om een *de-* of *het-*woord gaat en past dan de regel toe.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 15 oefening 3: Een streep zetten onder alle vervoermiddelen.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U leest het gedicht 'De maan' voor alsof u heel verdrietig bent. Laat de leerlingen dit gedicht een keer met een verdrietige, blijde, boze of bange stem voorlezen.

Kies daarna welke stem het beste bij dit gedicht past.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 14 en 15

1.1

1 'Die' wijst naar trein.

2 'Dat' wijst naar kind.

3 'Dat' wijst naar feest.

1.2

a Het gedicht 'Droomland' lees je voor je plezier.

2.1

c Zo'n gedicht lees je voor je plezier.

2.2

Het woord 'die' slaat op.

3

1 deze

2 deze, die

3 dit, die

4 dat

extra oefening Werkboek 1, bladzijde 15

3

Een streep zetten onder alle vervoermiddelen.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **het kaartje**, **het retour** en **de enkele reis**.
- De leerlingen oefenen het lezen van een gedicht met de juiste intonatie.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 3

Individueel

- Taalleesboek, bladzijde 79, 80 en 81
- Werkboek 1, bladzijde 16 en 17

Vorbereiding

- U zorgt voor een buskaartje.

Extra oefening

- U leest met de leerlingen de tekst in het blauwe vlak op bladzijde 79 van het Taalleesboek. Kopen mama en Frank een retourtje of een enkeltje?
- U laat de leerlingen in tweetallen het gedicht lezen. U geeft hierbij aan dat de één de ander mag corrigeren. Dat betekent dat de leerling die niet leest, kritisch moet luisteren.

Betekenis van de doelwoorden

het kaartje:	Als je met de trein reist, koop je eerst een kaartje. Dat is het bewijs dat je voor de reis betaald hebt. Je kunt ook een kaartje kopen voor de film of The Palm Island.
de enkele reis:	Met een enkele reis ga je alleen ergens naartoe. Je gaat niet terug. Een ander woord voor een enkele reis is: een enkeltje.
het retour:	Met een retour reis je ergens naar toe, maar je reist ook weer terug.

Start**5**

U laat het buskaartje zien en zegt:

“Ik ben vandaag met de bus naar school gekomen, mijn auto is kapot. Ik moest wel betalen om met de bus mee te mogen.”

U kijkt met de leerlingen naar Woordweb 2 en vraagt of de bus bij het openbaar vervoer hoort of bij privévervoer. Bespreek voor welke vervoermiddelen je nog meer een kaartje moet kopen en kom tot de conclusie dat dit vervoermiddelen zijn die vallen onder openbaar vervoer.

Kern - Instructie 1

15

U legt uit:

“Als je met het openbaar vervoer reist, moet je een **kaartje** kopen. Met dit **kaartje** mag je instappen. Je kunt met een **kaartje** laten zien dat je betaald hebt. Voor de meeste vervoermiddelen van het openbaar vervoer moet je een **kaartje** hebben. Ik heb een **kaartje** dat ik heb gekocht om met de bus te kunnen reizen. Kijk maar. Ik ben vertrokken uit(U noemt een plaatsnaam.) en ik ging naar(U noemt plaatsnaam.). Ik ging naar en moest 's avonds ook weer terug. Zo'n **kaartje** waarmee je heen en terug kunt reizen noem je een **retour**. Een **retourtje** kun je ook zeggen. Het kan ook zijn dat je alleen ergens heen reist en dat je daar blijft. Dan heb je geen **retour** nodig, dan koop je een **enkele reis**. Een enkeltje, kun je ook zeggen. Je koopt een enkeltje als je alleen maar ergens heen moet en niet terug.”

U laat Woordweb 3 zien. U praat met de leerlingen verder over kaartjes.

“Voor welk vervoermiddel op Aruba (of andere landen) moet je ook een kaartje kopen?”(de metro, de boot, de bus)

“Koop je dan een **enkele reis** of een **retour**? Vaak moet je een kaartje kopen om ergens binnen te mogen, bijvoorbeeld bij The Palm Island en het zwembad. Waarvoor moet je ook een kaartje kopen?” (de film, het pretpark, de dierentuin)

Schrijf al pratend de voorbeelden van de leerlingen op post - it's en plak deze op het Woordweb.

Extra oefening

U leest met de leerlingen de tekst in het blauwe vlak op bladzijde 79 van het Taalleesboek. Kopen mama en Frank een retourtje of een enkeltje?

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern - Instructie 2

20

U leest het gedicht 'Reizen', op bladzijde 17 van het Werkboek voor. De leerlingen lezen zachtjes mee. Vervolgens leest u het gedicht samen met de leerlingen hardop.

Laat de leerlingen op zoek gaan naar alle vervoermiddelen die in dit gedicht voorkomen. Hoeveel verschillende soorten vervoermiddelen zijn dat? (vier soorten: auto, trein, boot, vliegtuig)

Tot slot geeft u individuele leesbeurten. Attendeer de leerlingen op de intonatie bij het lezen van een gedicht.

Extra oefening

U laat de leerlingen in tweetallen het gedicht lezen. U geeft hierbij aan dat de één de ander mag corrigeren. Dat betekent dat de leerling die niet leest, kritisch moet luisteren.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U speelt het spel 'Ra, ra wat is het?' U beeldt een vervoermiddel uit en de leerlingen raden om welk vervoermiddel het gaat. Vervolgens laat u één van de leerlingen een vervoermiddel uitbeelden.

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **blazen, puffen, hijgen** en **ademen**.
- De leerlingen oefenen het vervangen van het onderwerp en de persoonsvorm in enkel- en meervoud.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 2

Individueel

- Taalleesboek 1, bladzijde 81
- Werkboek 1, bladzijde 19 en 20

Voorbereiding

- Schrijf voor de les op het bord:
1 ... koop een kaartje. 2 ... koopt een kaartje 3 ...kopen een kaartje.

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 21, oefening 4.

Betekenis van de woorden

ademen:	Ademen betekent lucht inademen en weer uitblazen.
blazen:	Blazen is heel hard uitademen. Je duwt veel lucht door je mond naar buiten.
hijgen:	Als je hijgt adem je heel snel en hoorbaar. Je moet bijvoorbeeld hijgen als je heel hard gerend hebt.
puffen:	Puffen is blazen en hijgen. Bijvoorbeeld als je het warm hebt.

Start**5**

U komt de klas binnen al **hijgend** en **puffend**, alsof u een flink stuk hardgelopen heeft. U vertelt de leerlingen dat u nog weinig adem heeft en dat u even wilt gaan zitten om bij te komen. Als u uitgerust bent, legt u uit dat u nu weer normaal kunt **ademen**.

Kern - Instructie 1**10**

U legt de woorden **ademen, blazen, hijgen** en **puffen** uit met behulp van het Woordweb. Nadat u de woorden hebt uitgelegd en uitgebeeld, laat u de leerlingen luisteren naar hun eigen ademhaling en de woorden uitbeelden. Vervolgens gaat u een kort gesprekje met de leerlingen aan. U laat hierbij steeds weer de nieuwe woorden klinken.

U kunt de volgende vragen stellen:

- “Waarom moeten we **ademen**?
- Wanneer ga je **hijgen** en **puffen**?
- Hoe kwam het dat je moest **hijgen** of **puffen**?
- Een ballon kun je **opblazen**. Wat kun je nog meer **opblazen**?”

U leest de tekst ‘Samen met de trein’ op bladzijde 81 van het Taalleesboek voor. De leerlingen lezen zachtjes mee. Waarom moeten mama, Tes en Tim **hijgen**?

U licht bladzijde 19 van het Werkboek met de leerlingen kort toe. De leerlingen maken bladzijde 19 zelfstandig.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern - Instructie 2	3
----------------------------	----------

Stap 1

U zegt:

“Elke dag zijn we bezig met Nederlands, we lezen verhalen in het Nederlands en jullie weten ook al heel veel in het Nederlands. Vandaag gaan jullie opdrachten maken over zinnen in het Nederlands. Hoe maak je een zin als het over één mens gaat en hoe maak je zin als het over meer mensen gaat?”

De volgende zinnen staan op het bord:

1 ... koop een kaartje. 2 ... koopt een kaartje. 3 ...kopen een kaartje.

U bespreekt met de leerlingen wat er op de plaats van de puntjes zou kunnen staan.

Bij 1: ik is de enige mogelijkheid. U vult in **ik**.

Bij 2: u lokt meerdere mogelijkheden uit bij de leerlingen of u noemt meerdere mogelijkheden (mama, zij, een mevrouw, Steven, Kiara).

U schrijft één van deze mogelijkheden op het bord en u zegt:

“Hier is het ook maar één persoon die een kaartje koopt. Dit kunnen wel verschillende personen zijn. Bij zin 1 kon het maar één persoon zijn: ik.”

Bij 3: ook nu laat u meerdere mogelijkheden noemen door de leerlingen of noemt u zelf meerdere mogelijkheden. (Tes en Tim, de reizigers, opa en oma, twee vrouwen). U vult één van de mogelijkheden in en u zegt:

“Hier zijn het meer personen die een kaartje kopen.”

U geeft aan dat er in dit soort zinnen een duidelijk verschil is tussen het Nederlands en het Papiamentu waar de persoonsvorm niet verandert als één of meerdere mensen iets doen.

Stap 2

U zegt tegen de leerlingen:

“Ik ben moe”.

Dit schrijft u op het bord. U vraagt aan een leerling:

“Ben jij ook moe?”

U schrijft op het bord (onder de eerste zin):

Jij bent moe.

U vervolgt:

“En je vriend, is hij ook moe? Ja, hij is ook moe.”

U schrijft op het bord:

Hij is moe.

“Dit gaat allemaal over 1 persoon. Maar wij zitten hier met z’n allen in de klas.” U vraagt: “Zijn jullie ook moe?”

En u schrijft op:

Jullie zijn moe.

U onderstreept in de zinnen het onderwerp en de persoonsvorm en herhaalt deze. De leerlingen zeggen het na:

Ik ben moe.

Jij bent moe.

Hij is moe.

Jullie zijn moe.

Stap 3

U leest samen met de leerlingen nog een keer de tekst ‘Samen met de trein’ en maakt vervolgens ook samen opdracht 2, 3 en 4 op bladzijde 20 en 21 van het Werkboek.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 21, oefening 4.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U laat de leerlingen de woorden **ademen**, **hijgen**, **puffen** en **blazen** nog een keer uitbeelden. U maakt er een wedstrijd van. U zegt het woord, de leerlingen beelden uit. U maakt het steeds moeilijker door te versnellen en de woorden in een andere volgorde te noemen. Wie het verkeerd uitbeeldt, is af.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 19 t/m 21

1

1 *ademen*

2 *blazen*

3 *hijgen*

4 *puffen*

2

1 *gaan*

2 *gaat*

3 *ga*

4 *ren*

5 *rennen*

6 *rent*

3

1 *Een vrouw leest een krant.*

2 *Een man slaapt in de trein.*

3 *De mensen zijn stil.*

4 *Tes en Tim lezen een boek.*

extra oefening Werkboek 1, bladzijde 21

extra 4

1 *staat*

4 *lacht*

2 *zwaait*

5 *doet*

3 *zijn*

6 *is*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **klinker (korte klinkers, lange klinkers, twee-tekenklinkers)** en **medeklinker**.
- De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere *mmkm*- en *mkmm*-woorden.

Materiaal

Klassikaal

- poster waarop de begrippen *klinkers (korte klanken, lange klanken, twee-tekenklanken)* en *medeklinkers* worden aangegeven met daarachter de betreffende letters.

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 22 t/m 25

Vorbereiding

- U hangt de klinker-medeklinkerposter aan het bord.

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 24 en 25, oefening 5 en 6.

Start**10**

U speelt het spel 'Galgje' met het woord *grot*. U schrijft op het bord:

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'.

U herhaalt dit woordspel met het woord *groot*. U schrijft het volgende op het bord:

U herhaalt het woordspel voor de laatste keer met het woord *groet*. U schrijft naast de vorige regel, stippen op het bord:

Kern - Instructie 1

15

U gaat in op het verschil tussen de drie woorden.

U zegt:

“Het eerste woord *grot* heeft een **enkele klinker**, het tweede woord *groot* heeft een **dubbele klinker** en het laatste woord *groet* heeft een **twee-tekenklinker**.”

Deze termen moeten goed worden ingeprent. U wijst erop dat je bij **dubbele klinkers** en **twee-tekenklinkers** ook maar één klank hoort.

U herhaalt de klinker-/medeklinkerposter met de leerlingen.

U herinnert de leerlingen eraan dat rondjes die bij **medeklinkers** staan worden ingekleurd en dat rondjes die bij **klinkers** staan leeg blijven.

Vervolgens zet u op het bord:

enkele klinkers

dubbele klinkers

twee-tekenklinkers

U vraagt de leerlingen bij iedere rij een aantal woorden te bedenken. U schrijft de woorden op het bord en de leerlingen schrijven de woorden op bij opdracht 1, op bladzijde 22 van het Werkboek. Wijs de leerlingen erop dat alle woorden beginnen met twee **medeklinkers** en eindigen met één **medeklinker**, zoals de rondjes aangeven.

Kern - Instructie 2

15

U schrijft op het bord:

U vraagt of de leerlingen weten onder welke rondjes het woordje *trein* moet staan op het bord. (●●○●●)

U vraagt dit ook bij het woordje *fiets*. (●○●●●)

U laat de leerlingen uitleggen wat nu precies het verschil is. (Het ene woord begint met twee **medeklinkers** en het anderen woord eindigt op twee **medeklinkers**.)

U vraagt de leerlingen bij iedere rij een aantal woorden te bedenken. U schrijft de woorden op het bord en de leerlingen schrijven de woorden op bij opdracht 2, op bladzijde 22 van het Werkboek.

U geeft een kort woorddictee. U zegt een zin. U herhaalt het dikgedrukte woord. De leerlingen schrijven dit woord op bij opdracht 3 in het Werkboek.

- 1 Ik **droom** vaak over school. Schrijf op **de droom**.
- 2 Op de tafel staat een **kaars**. Schrijf op **de kaars**.
- 3 Er zit een **vlieg** op het eten. Schrijf op **de vlieg**.
- 4 Ik **poets** mijn kamer nooit. Schrijf op **poets**.

De leerlingen maken in hun Werkboek op bladzijde 23 opdracht 4.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 24 en 25, oefening 5 en 6.

Afsluiting

5

U vraagt de leerlingen wat de **enkele-**, **dubbele-** en **tweetekenslinkers** zijn. U schrijft ze op het bord. U laat ze lezen.

“Wat hoor je?” (Altijd één klank.)

Vervolgens laat u met elke klank een woord bedenken.

Didactische tip:

Het gebruik van het juiste lidwoord (de, het) is voor veel leerlingen nog moeilijk, omdat het afwijkt van het Papiamento waar maar één lidwoord voorkomt. Bij het woorddictee laten we daarom ook steeds het lidwoord opschrijven bij het zelfstandig naamwoord, want ook hier geldt hoe vaker de leerlingen het horen en opschrijven, hoe eerder ze het zelf op de juiste manier zullen toepassen.

Antwoorden

Werkboek 1, blz 22 t/m 25

1 en 2

De leerlingen zoeken hier zelf woorden.

3

De dicteewoorden staan in de les.

4

<i>klok</i>	<i>vork</i>
<i>fles</i>	<i>hark</i>
<i>brug</i>	<i>wolk</i>
<i>slak</i>	<i>worm</i>

extra oefening Werkboek 1, bladzijde 24 en 25

extra 5 en extra 6

1 Pluim, 2 Sprint, 3 Help, vast, 4 knaagt, 5 blaft, 6 Strik

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het maken van zinnen met waar- en waarheen-delen.
- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de pech**, **de wegwacht** en **repareren**.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 5

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 26 en 27

Vorbereiding

- Schrijf voor de les groot op het bord:
Ik ga naar ... met ...

Betekenis van de woorden:

de pech: Als iemand pech heeft met de auto of met de fiets, dan is er iets kapot. De auto of de fiets kan dan niet meer rijden.

de wegwacht: De wegwacht, dat zijn mensen die helpen als iemand pech heeft met zijn auto. Je kunt de wegwacht opbellen.

repareren: Als je kapotte dingen repareert, dan maak je ze weer heel.

Start**5**

U haalt Woordweb 1 en Woordweb 2 er nog een keer bij en fantaseert over uw volgende reisbestemming en met welk voertuig u daar gaat komen.

Bijvoorbeeld:

“Ik zou zo graag eens naar de jungle gaan. Ik wil net als een aap van boom naar boom slingeren. Als ik ga dan ga ik met het vliegtuig.”

U vult de zin op het bord in:

Ik ga naar de jungle met een vliegtuig.

U laat vervolgens de leerlingen fantaseren over waar ze heel graag naar toe zouden willen gaan en van welk vervoermiddel ze gebruik zouden maken. U schrijft de verschillende fantasieën op het bord.

Kern - Instructie 1	20
----------------------------	-----------

U zegt:

“We gaan vandaag allerlei zinnen maken. We gaan kijken naar zinnen waarin steeds staat **waar** iets is. Soms staat er in de zinnen ook waarmee je ergens heen gaat.

U schrijft op het bord:

Ik ga naar de stad met de fiets.

U vraagt:

“Waar ga ik naar toe? (naar de stad)
Waarmee ga ik naar de stad?” (met de fiets)

U schrijft nog een voorbeeld op het bord:

Bas gaat naar opa met de bus.

U vraagt:

“Waar gaat Bas naar toe? (naar opa)
Waarmee gaat Bas naar opa?” (met de bus)

U vertelt dat de opdrachten in het Werkboek op dezelfde manier gaan. U bespreekt de opdrachten 1 en 2, op bladzijde 26 van het Werkboek. De leerlingen maken de opdrachten in tweetallen.

Kern – Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U toont Woordweb 5 aan de leerlingen en u vertelt:

“Op deze plaat zien jullie een auto met **pech**. De auto is stuk en kan niet meer rijden. Kijk, de auto heeft een lekke band. Als je **pech** hebt met je auto is er iets kapot. De auto kan dan niet meer rijden. Wat moet je doen als je **pech** hebt met je auto?
Dan kun je **de wegwacht** bellen met je mobiele telefoon. **De wegwacht** helpt als iemand onderweg pech heeft met zijn auto. **De wegwacht** probeert dan je kapotte auto te maken. Ze proberen de auto te **repareren**. Als je kapotte dingen **repareert**, dan maak je ze weer heel. Dus als **de reparatie** klaar is, dan kan de auto weer rijden. Soms gebeurt het dat de auto zo stuk is dat hij niet meteen **gerepareerd** kan worden door **de wegwacht**. De auto moet dan naar de garage. Hij moet dan weggesleept worden.

Je kunt ook **pech** hebben met je fiets. Bijvoorbeeld: je fiets heeft een lekke band. De fietsenmaker of je grote broer kan je fiets **repareren**. Maar dat kun je misschien ook zelf wel.”

U bespreekt oefening 3 op bladzijde 27 van het Werkboek samen met de leerlingen.

De leerlingen maken de opdrachten zelfstandig. U biedt hulp waar nodig is.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt de antwoorden met de leerlingen en u vraagt wat ze moeilijk en makkelijk vonden en waarom.

Didactische tip

Het volgende woord heeft wellicht extra uitleg nodig:
stoer: als je sterk bent en veel durft.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 26 en 27

1 en 2

eigen zinnen

3

1 *waar*

2 *niet waar*

3 *niet waar*

4 *waar*

5 *niet waar*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **de bagage, de koffer, de rugzak, de handtas** en **de plunjezak**.
- De leerlingen oefenen het technisch lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordcluster 4

Individueel

- Taalleesboek, bladzijde 79, 80 en 81
- Werkboek 1, bladzijde 28 t/m 31

Voorbereiding

- U zorgt voor een koffer, een rugzak en een handtas.

Betekenis van de doelwoorden

- de bagage:** Je bagage, dat zijn dingen die je bij je hebt als je op reis bent.
- de koffer:** Een koffer is een soort grote en stevige doos met een handvat. Als je op reis gaat kun je je kleren meenemen in een koffer. In een kleine koffer kun je boeken of papieren doen.
- de rugzak:** Een rugzak is een soort tas met banden eraan. Je doet de banden om je schouder. Je draagt de rugzak op je rug.
- de handtas:** Een handtas is een kleine tas. Je doet er bijvoorbeeld je portemonnee, zakdoekjes en sleutels in.
- de plunjezak:** Een plunjezak is een grote zak van stevige stof. Soldaten nemen hun bagage in een plunjezak mee op reis.

Start**5**

U zegt:

“Als ik naar school ga heb ik altijd een tas bij me om wat spulletjes in te doen. Dat is gemakkelijk. Dat doen jullie ook als je naar school gaat.”

U bespreekt met de leerlingen hoe zij hun spullen mee naar school nemen.

Kern - Instructie 1**20**

U vervolgt:

“Als je op reis gaat heb je niet genoeg aan een kleine tas. Ik ben in de zomervakantie op reis geweest, met het vliegtuig. Ik had allemaal spullen bij me die ik nodig had. Dit noem je **de bagage**. Wat had ik allemaal als **bagage** bij me? Ik had een **handtas**: kijk, zo ziet die eruit, in een **handtas** doe je spulletjes die je bij de hand

moet hebben. Bijvoorbeeld: je paspoort, je portemonnee, een leesboekje, wat snoepjes. Ook had ik een grote **rugzak** bij me. Kijk, dit is een **rugzak**. Een **rugzak** is een tas met banden eraan. Je doet de banden om je schouders en zo draag je **de rugzak** op je rug. In mijn **rugzak** zaten mijn kleren, slippers, een regenjas en wandelschoenen. Ik vind een **rugzak** erg handig. Andere mensen hebben liever hun **bagage** in een **koffer**. Een **koffer** is een soort stevige doos met een handvat. Aan het handvat kun je **de koffer** vasthouden en dragen. Je hebt ook heel handige **koffers** met wieltjes eronder. Dan gebruik je het handvat om **de koffer** te trekken. Ik zag op het vliegveld ook wel mensen met een **plunjezak**. Een **plunjezak** is een grote zak van stevige stof. Meestal zijn het soldaten of zeelui die hun bagage in een **plunjezak** meenemen.”

U laat Woordweb 4 zien. U vraagt aan de leerlingen wat zij zouden meenemen op reis en waar zij hun **bagage** in zouden doen. Denk hierbij ook aan korte/ lange reis, uitstapje, schoolreisje. U vult het Woordweb aan met post-it's met daarop de voorbeelden van de leerlingen.

De leerlingen maken in tweetallen opdracht 1 en 2 op bladzijde 29 en 30 in het Werkboek.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern - Instructie 2	15
----------------------------	-----------

U leest het verhaal 'Kiki in de trein' voor tot de laatste alinea. De leerlingen lezen zachtjes mee. Voordat u verder leest vraagt u aan de leerlingen hoe zij denken dat het verhaal afloopt. Heeft mama gelijk en zitten ze in de goede trein of heeft Kiki gelijk en zitten ze in de verkeerde trein?

De tekst staat op bladzijde 28 en 29 van het Werkboek.

Kiki in de trein.

Kiki lacht en huppelt naast haar moeder.

Ze lopen naar het station, want ze gaan vandaag met de trein naar opa. Ze hebben niet veel **bagage** bij zich, alleen een **rugzak** en een **handtas**. Ze blijven maar één nacht.

“Straks als we bij opa zijn gaan we pannenkoeken eten”, zegt mama tegen Kiki.

“Hmmmmm, lekker”, zegt Kiki.

“Krijg ik dan ook een ijsje?” vraagt Kiki.

Mama geeft geen antwoord.

Mama koopt twee kaartjes aan het loket. Ze koopt kaartjes voor de eersteklascoupé. In de eerstklascoupé is het rustig en dat vindt mama fijn. Daarna gaan ze op zoek naar het perron waar de trein zal vertrekken. Kiki leest de borden waar op staat waar de trein heen gaat. Ze leest hardop voor: “Amsterdam, Utrecht, Rotterdam. Ja, Rotterdam, daar moeten wij heen. Daar woont opa.” Kiki wijst naar het bord. “Kijk mama, die trein moeten wij nemen.”

“Goed zo, Kiki. Kom dan gaan we naar de roltrap”, zegt mama.

Ze gaan met de roltrap naar beneden naar het perron. Er zijn veel mensen. “Wat is het hier druk”, klaagt mama. Ze pakt Kiki bij haar arm. “Nu moet je bij mij blijven hoor, anders raken we elkaar kwijt!” zegt ze. Op het perron kijkt Kiki weer op de borden. Waar is nu de trein naar Rotterdam? denkt ze.

Op perron 5 staat de trein al klaar. Mama loopt erheen en stapt in. “Kom Kiki, dit is de trein naar opa.” Kiki kijkt naar het bord boven perron 5. Op dat bord staat Amsterdam. Dit is niet de goede trein, denkt ze. Ze kijkt naar het bord aan de overkant van het perron. Daar staat Rotterdam op!

“Mama, mama, dit is de verkeerde trein! Die dáár gaat naar Rotterdam.”

“Stap nu maar snel in deze trein, want hij gaat zo vertrekken”, zegt mama.

Maar Kiki blijft op het perron staan. “Nee mama, deze trein gaat naar Amsterdam, aan de overkant staat de goede trein.”

Boos kijkt mama naar Kiki. Ze moppert: “Kom nu onmiddellijk hier Kiki, luister naar wat ik zeg!”

“Ik ben je moeder en ik weet heus wel wat de goede trein is, dus stap nu maar in.” Haar moeder maakt een streng gebaar met haar hand. Kiki stapt in de trein.

Pfiet!, klinkt de fluit van de conducteur. De deuren gaan dicht en de trein begint te rijden. Kiki en haar moeder gaan op een stoel in de trein zitten. Nog steeds boos zegt Kiki: “Mama, dit is niet de goede trein hoor. Deze gaat naar Amsterdam. Wij moeten naar Rotterdam. Ik heb het echt goed gelezen.”

“En nu moet je stoppen Kiki!”, barst mama uit. “Ik wil je er niet meer over horen. Je blijft zeuren. Deze trein gaat naar opa.” Kiki draait haar hoofd om en kijkt naar buiten. Mama heeft het fout, denkt ze boos. Maar ik zeg lekker niks meer.

Zwijgend zitten ze naast elkaar in de trein. Na een kwartier komt de conducteur langs. “Mag ik jullie kaartjes even zien, dames?” vraagt hij vriendelijk. Kiki kijkt naar de conducteur. Hij heeft een mooi blauw uniform aan en een rode pet op. Mama pakt de treinkaartjes uit haar handtas en geeft ze aan de conducteur. “Alstublieft meneer”, zegt ze.

De conducteur kijkt naar de kaartjes en fronst zijn wenkbrauwen.

“Zo mevrouw”, zegt hij ernstig. “We hebben een probleem. U zit in de verkeerde trein. Dit is de trein naar ...” “Amsterdam”, zegt Kiki en ze kijkt mama lachend aan.

Verhaal naar een idee van Birgit Douma.

Afsluiting	10
-------------------	-----------

U omschrijft een woord uit de tekst ‘Kiki in de trein’. De leerlingen raden om welk woord het gaat, zoeken het in de tekst en onderstrepen het.

Bijvoorbeeld:

- “Het is een voertuig dat op rails rijdt. Dit voertuig brengt mensen van de ene naar de andere plaats.” (trein)
- “Dingen die je bij je hebt als je op reis gaat.” (bagage)
- “Het is de plek waar de trein stopt. Je kunt daar instappen of uitstappen.” (perron)

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 29 en 30

1

1 *plunjezak*

2 *rugzak*

3 *de koffer*

2

1 *veel spullen*

2 *banden*

3 *rug*

Lesinhoud

- De leerlingen breiden hun woordenschat uit met de woorden **mopperen, zeuren** en **klagen**.
- De leerlingen oefenen het technisch lezen.

Materiaal

Klassikaal

- Woordspoor 4

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 31 t/m 34
- Taalleesboek 1, bladzijde 76 en 77

Voorbereiding

U schrijft de volgende woordrijtjes op het bord:

pan-nen-koe-ken → **pannenkoeken****Am-ster-dam** → **Amsterdam****ver-trek-ken** → **vertrekken****U-trecht** → **Utrecht****ver-keer-de** → **verkeerde****Rot-ter-dam** → **Rotterdam****o-ver-kant** → **overkant****on-mid-del-lijk** → **onmiddellijk****ge-le-zen** → **gelezen****stamp-voe-tend** → **stampvoetend****kwar-tier-tje** → **kwartiertje****al-le-bei** → **allebei****trein-kaar-tje** → **treinkaartje****con-duc-teur** → **conducteur****wenk-brau-wen** → **wenkbrauwen****Betekenis van de doelwoorden****mopperen:** Mopperen is onvriendelijke dingen zeggen, omdat je niet tevreden bent.**zeuren:** Zeuren is steeds weer op een vervelende manier over hetzelfde praten.**klagen:** Als je ergens over klaagt, dan zeg je dat je er ontevreden over bent. Je klaagt ook als je pijn hebt of als je je niet lekker voelt.**Start****5**

U herhaalt met de leerlingen het verhaal 'Kiki in de trein'. Maak hierbij gebruik van de plaatjes op bladzijde 76 en 77 van het Taalleesboek.

U kunt de volgende vragen stellen:

- "Waar gaan Kiki en mama naartoe?"
- Reizen ze eerste- of tweedeklas? Wat is het verschil?"
- Hebben mama en Kiki veel bagage bij zich?"
- Stapt mama in de goede of de foute trein?"

Kern – Instructie 1	20
----------------------------	-----------

U schrijft de volgende woorden op het bord:

klagen **mopperen** **zeuren**

U leest de woorden samen en vertelt dat deze drie woorden in het verhaal voorkomen. U leest de desbetreffende zin op en legt het woord uit.

- “Wat is het hier druk”, **klaagt** mama: Het is heel druk op het perron. Dat vindt mama niet fijn. Als je ergens over **klaagt** dan zeg je dat je ergens ontevreden over bent. Je vindt iets niet fijn. Je **klaagt** ook als je pijn hebt of als je je niet lekker voelt.
- Ze **moppert**: “Kom nu onmiddellijk hier Kiki, luister naar wat ik zeg!”: Mama is een beetje boos op Kiki. **Mopperen** is ontevreden dingen zeggen, omdat je niet tevreden bent.
- “Ik wil je er niet meer over horen. Je blijft **zeuren**. Deze trein gaat naar opa.”: Mama vindt dat Kiki **zeurt** over dat ze in de verkeerde trein zitten. **Zeuren** is steeds weer op een vervelende manier over hetzelfde praten.”

U herhaalt de woorden opnieuw aan de hand van het Woordweb.

Vervolgens gaat u een kort gesprek aan met de leerlingen. U geeft eerst een voorbeeld uit uw eigen ervaringen. Daarbij herhaalt u de woorden opnieuw. Daarna vraagt u de leerlingen naar hun ervaringen. U gebruikt in de vragen telkens de nieuwe woorden.

Richt uw vragen ook en vooral op de leerlingen die niet zo snel geneigd zijn een beurt te vragen.

U kunt bijvoorbeeld de volgende vragen stellen:

- “Ik heb gisteren nog **gemopperd** in de klas. Weten jullie nog waarom ik **mopperde**?”
- Waarover **mopper** jij wel eens?
- Waar **zeur** je wel eens om? Waarom doe je dat?
- Waar **klaag** je wel eens over? Helpt het om te **klagen**?”

U maakt samen met de leerlingen opdracht 1 op bladzijde 33 van het Werkboek. Vervolgens maken de leerlingen zelfstandig opdracht 2 en 3 op bladzijde 34. Als ze klaar zijn lezen ze de tekst ‘Kiki in de trein’ voor zichzelf.

U herhaalt de vorige Woordwebben samen met de leerlingen.

Kern – Instructie 2**15**

U leest met de leerlingen de woorden op het bord:

pan-nen-koe-ken → pannenkoeken	Am-ster-dam → Amsterdam
ver-trek-ken → vertrekken	U-trecht → Utrecht
ver-keer-de → verkeerde	Rot-ter-dam → Rotterdam
o-ver-kant → overkant	
on-mid-del-lijk → onmiddellijk	ge-le-zen → gelezen
stamp-voe-tend → stampvoetend	kwar-tier-tje → kwartiertje
al-le-bei → allebei	trein-kaar-tje → treinkaartje
con-duc-teur → conducteur	wenk-brau-wen → wenkbrauwen

De leerlingen lezen de woorden eerst in stukjes en daarna het hele woord. Vervolgens leest u de tekst 'Kiki in de trein' samen met de leerlingen hardop. Hierna geeft u individuele leesbeurten.

Afsluiting**5**

U leest de tekst nog een keer voor, maar nu maakt u hier en daar een duidelijke fout. De leerlingen lezen zachtjes mee en als ze een fout horen mogen ze heel hard op hun tafel slaan.

Didactische tip

Leerlingen hebben er baat bij teksten herhaald te lezen (zeker drie tot vier keer). Door teksten meermalen te lezen ervaren de leerlingen dat het lezen beter (met minder fouten en vlotter) gaat.

Woorden die eventueel extra uitleg nodig hebben:

elkaar kwijt raken: Als je met iemand ergens naar toe gaat en je niet meer weet waar hij/zij is.

het gebaar: Een beweging maken met de armen.

zwijgen: Zonder een woord te zeggen, helemaal stil, zonder te praten.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 33 en 34

1	2	3
1 zeurt	klagen	klagen
2 moppert	mopperen	mopperen
3 klaagt	zeuren	zeuren

Lesinhoud

- De leerlingen krijgen inzicht in woordvorming door middel van een samenstelling.
- De leerlingen krijgen inzicht in woordvorming door middel van een afleiding: ge- + werkwoordstam.

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 35 en 36.

Vorbereiding

- U legt kladblaadjes klaar voor de opdracht in de afsluiting.
- Op het bord schrijft u de volgende korte woorden:

nummer	schaats
fiets	kaartje
bus	bord
rol	bel

Extra oefening

- Werkboek 1, bladzijde 36 oefening 4.

Start**5**

U speelt het spel galgje met het woord 'vervoermiddel'. Als de leerlingen het geraden hebben, vraagt u welke vervoermiddelen ze allemaal kennen en schrijft deze op het bord.

Kern – Instructie 1**20**

In de 2^e klas hebben de leerlingen al geleerd dat er in het Nederlands lange woorden zijn, die uit twee kleinere woorden bestaan. Ze hebben geoefend met het lezen van deze langere woorden.

U verdeelt het woord 'vervoermiddel' in twee delen en vertelt dat dit woord uit de woorden 'vervoer' en 'middel' bestaat.

Vervolgens schrijft u de volgende samengestelde woorden op het bord:

autodeur
vliegveld
bushalte

U vraagt aan de leerlingen uit welke twee woorden het lange woord bestaat en geeft dit aan met een kleur.

autodeur	auto en deur
vliegveld	vlieg en veld
bushalte	bus en halte

Hierna maakt u samen de oefening die op het bord staat. De leerlingen moeten hier de juiste korte woorden bij elkaar zoeken en hier een lang woord van maken:

nummer	schaats	nummerbord
fiets	kaartje	fietsbel
bus	bord	buskaartje
rol	bel	rolschaats

De leerlingen maken de opdracht in Werkboek 1 op bladzijde 35 van het Werkboek.

U kijkt de opdracht met de leerlingen na en u schrijft de samenstellingen op het bord. De leerlingen lezen de lange woorden nog een keer klassikaal.

Kern – Instructie 2

15

U vertelt dat je ook op een andere manier nieuwe woorden kunt maken, namelijk door ge- ervoor te zetten en de laatste twee letter (-en) weg te laten. U schrijft als voorbeeld op het bord:

mopperen – gemopper

U gebruikt beide woorden in een zin:

“De mensen **mopperen** op de spelende kinderen.
Ik houd niet van dat **gemopper**.”

U maakt samen opdracht 2 en 3 op bladzijde 35 en 36 in het Werkboek. Gebruik de woorden ook steeds in een zin.

Extra oefening

Werkboek 1, bladzijde 36 oefening 4.

Afsluiting

5

U houdt een wedstrijd. Laat de leerlingen in tweetallen zoveel mogelijk woorden met ge- bedenken en opschrijven. Geef ze hier 4 minuten voor. Wie heeft de meeste woorden bedacht?

AntwoordenWerkboek 1, bladzijde 35 en 36

1 (motorpech)	<i>vliegveld</i>	<i>vrachtwagen</i>	<i>wegenwacht</i>	<i>autoweg</i>	<i>vliegtuig</i>
2 gelach	<i>gemopper</i>	<i>gefluister</i>	<i>gepraat</i>	<i>geklaag</i>	<i>gezeur</i>
3 draaien	<i>huilen</i>	<i>lachen</i>	<i>blaffen</i>	<i>klagen</i>	<i>janken</i>

Lesinhoud

- De leerlingen oefenen het schrijven van klankzuivere *mmkm*- en *mkmm*-woorden.
- De leerlingen oefenen het schrijven van samengestelde woorden.

Materiaal

Klassikaal

- poster waarop de begrippen *klinkers* (*korte klanken, lange klanken, twee-tekenklanken*) en *medeklinkers* worden aangegeven met daarachter de betreffende letters.

Individueel

- Werkboek 1, bladzijde 37 t/m 40

Vorbereiding

- U schrijft de volgende woorden op het bord:
vliegtuig
fietsbel
rugzak
schrijfschrift

Start**5**

U speelt het spel 'Galge' met het woord *treinstel*. U schrijft op het bord:

De leerlingen mogen om de beurt een letter raden. Als ze een letter noemen die in het woord voorkomt, schrijft u die letter op de juiste plek. Noemen ze een letter die niet in het woord voorkomt dan tekent u een stukje van de galg. Het is de bedoeling dat ze het woord raden voordat 'het mannetje hangt'.

Kern, instructie**35**

U legt uit dat het woord *treinstel* bestaat uit twee kortere woorden, namelijk *trein* en *stel*. Een woord dat uit twee woorden bestaat, noem je een samenstelling. U zet een schuine streep tussen deze twee kortere woorden.

Op het bord staan ook een aantal lange woorden.

U vraagt de leerlingen uit welke twee kortere woorden deze woorden bestaan.

U laat ze naar het bord komen en een schuine streep tussen deze twee woorden zetten. De leerlingen schrijven deze woorden op bij opdracht 1, op bladzijde 37 van het Werkboek.

De leerlingen maken opdracht 2 op bladzijde 37 van het Werkboek.

Vervolgens geef u een visueel dictee.

U schrijft het volgende woord op het bord:

trein

U leest het woord hardop, veegt het uit en de leerlingen schrijven het op bij opdracht 3 op bladzijde 38 in het Werkboek.

Dit doet u ook met de volgende woorden: **vliegtuig, stuur, spaak, wiel, boomstam, zeilboot, fietsslot.**

De leerlingen maken de opdrachten 4 tot en met 7 in het Werkboek. Alle spellingsdoelen van dit thema worden hier geoefend.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U bespreekt met de leerlingen wat ze makkelijk en moeilijk vonden wat betreft de spellinglessen in dit thema.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 37 t/m 40

1

De woorden staan in de les.

2

school-boek

tuin-stoel

vlees-mes

tafel-poot

huis-kamer

vogel-nest

voor-kant

slaap-zak

stief-broer

hand-doek

auto-deur

tover-stok

melk-fles

smeer-kaas

fiets-bel

stof-zuiger

trein-kaartje

spijkebroek

3

De dicteewoorden staan in de les.

4

grapjas

snotneus

dikzak

5

wolf en kalf

kist en mast

kalk en melk

werk en kurk

6 en 7

De leerlingen bedenken zelf woorden.

Diagnostische toets

- Spelling
 - het schrijven van klankzuivere mmkm- en mkmm-woorden
 - het schrijven klankzuivere samengestelde woorden
- Stellen
 - het schrijven van zinnen met waar- en waarheen-delen
- Taalbeschouwing
 - het vervangen van een onderwerp of persoonsvorm in enkel- of meervoud
- Leesbegrip
 - het aangeven van waar de verwijswaarden 'dit', 'dat', 'deze' en 'die' naar verwijzen
 - het zoeken van de juiste soorten boeken bij een leesdoel
- Woordenschat
 - de woorden van de Woordclusters zowel passief als actief beheersen
 - de betekenisrelaties tussen de doelwoorden beheersen

Materiaal

Klassikaal

Individueel

- Toetsboek thema 1, Toetsblad 1 t/m 9
- een kladblaadje

Vorbereiding

- Toetsbladen kopiëren en er een toetsboekje van maken.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag en morgen krijgen jullie een Toets van dit thema. Als jullie een Toetsboek hebben gekregen, mogen jullie niet meer praten. We herhalen eerst de Woordwebben uit dit thema. Daarna beginnen we met een dictee. Vervolgens kijken we naar de opdrachten die jullie gaan maken. Jullie gaan de opdrachten alleen maken. Als je klaar bent, kijk je het werk nog eens goed na en daarna mag je stil iets voor jezelf doen.”

Kern – Instructie**35**

U herhaalt de Woordwebben van thema 1. U kunt dit op verschillende manieren doen. Bijvoorbeeld: U omschrijft een woord en laat de leerlingen raden om welk woord het gaat, u beeldt een woord uit, et cetera...

Vervolgens deelt u de Toetsboekjes uit.

Iedereen pakt Toetsblad 1 voor zich. U geeft aan dat er vandaag eerst een woorddictee is dat uit 10 woorden bestaat.

U zegt:

“Ik lees de eerste zin. Jullie luisteren goed. Ik herhaal een woord uit de zin. Dat woord schrijven jullie op.”

U leest de zinnen 1 tot en met 10 in zijn geheel en u dicteert de vetgedrukte woorden.

1 De conducteur blaast op zijn fluit .	de fluit
2 Ik ga op de fiets naar opa en oma.	de fiets
3 Het stuur van mijn fiets is te hoog.	het stuur
4 Ik ga op reis met het vliegtuig .	het vliegtuig
5 Ik neem een koffer en een rugzak mee.	de rugzak
6 Mijn moeder heeft de paspoorten in haar tas .	de tas
7 De trein vertrekt te vroeg .	vroeg
8 Mijn fiets heeft een kapotte spaak .	de spaak
9 Het slot is ook kapot.	het slot
10 Mijn oma koopt een kaartje voor de trein.	koopt

U neemt de opdrachten van de Toetsbladen met de leerlingen door.

U verdeelt zelf de Toetsbladen over de lessen 16 en 17.

U laat telkens een andere leerling de opdracht lezen en bespreekt wat er bij deze opdracht gedaan moet worden. Eventueel geeft u een voorbeeld op het bord. Neem hierbij geen opgave uit het Toetsboek over.

De leerlingen maken de toets.

U observeert hoe de leerlingen aan de toets werken. Zo nodig geeft u individuele uitleg/ondersteuning.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U sluit zowel les 16 als les 17 af met een korte evaluatie. U vraagt aan de leerlingen of ze de toets moeilijk vonden of niet. Laat de leerlingen uitleggen wat ze wel en niet moeilijk vonden.

Antwoorden

Werkboek 1, Toetsbladen 1 t/m 9

1

De antwoorden staan in de toetsles.

2

- 1 Els rijdt rondjes op het plein.
- 2 Moeder brengt Dannie naar zijn vriendje.
- 3 Vader fietst naar zijn werk.
- 4 De bus staat bij de halte.
- 5 De duif vliegt over het huis.

3

eigen zinnen

4

1 lopen	6 kom	11 krijgt
2 loopt	7 kopen	12 krijgen
3 loop	8 koop	
4 komt	9 koopt	
5 komen	10 krijg	

5

1 telefoonboek	2 leesboek	3 kookboek

6

- 1 knutselboek
- 2 voorleesboek
- 3 moppenboek
- 4 een boek met gedichten
- 5 een boek over andere landen

7

5b

8

d

9

c

10

twee van de volgende vervoermiddelen: auto bus trein fiets

11

een locomotief

12

een goederentrein

13

een enkele reis

14

een heen- en terugreis

15

autopech repareren

16

de koffer de handtas de rugzak

Lesinhoud

Herhaling

- De leerlingen herhalen het schrijven van klankzuivere mkmm- en mmkm-woorden.
- De leerlingen herhalen het schrijven van klankzuivere samengestelde woorden.
- De leerlingen herhalen het maken van zinnen met waar- en waarheen-delen.
- De leerlingen herhalen het vervangen van een onderwerp of persoonsvorm in enkel- of meervoud.
- De leerlingen herhalen waar de verwijswaarden 'dit', 'dat', 'deze' en 'die' naar verwijzen.
- De leerlingen herhalen de doelwoorden en de betekenisrelaties tussen deze doelwoorden.

Verdieping

- De leerlingen herhalen een aantal doelstellingen die al bij de lessen taalbeschouwing, spelling, woordenschat en leesbegrip aan de orde zijn gekomen.

Materiaal

Klassikaal

- alle Woordwebben van dit thema

Individueel

- Werkboek 1, herhaling bladzijde 41 t/m 45
verdieping bladzijde 46 en 47

Start**5**

U vertelt de leerlingen dat u de les van vandaag en morgen met de hele klas gaat beginnen, maar dat u daarna met kleinere groepen gaat werken. De leerlingen die de toets goed gemaakt hebben, gaan eerst zelfstandig aan het werk met de herhalingsopdrachten en maken daarna de verdiepingsopdrachten. De andere kinderen gaan met u de herhalingsoefeningen maken.

Kern – Instructie**30****VERDIEPING**

De leerlingen die volgens de diagnostische toets de doelen beheersen, werken zelfstandig (individueel of in tweetallen) aan de herhalings- en verdiepingsopdrachten.

U vertelt deze leerlingen wat ze moeten doen door de opdrachten op bladzijde 46 en 47 van het Werkboek kort door te nemen. U wijst hen erop dat ze elkaar mogen helpen wanneer ze een vraag hebben.

HERHALING

De leerlingen die de herhalingsoefeningen gaan maken, worden door u begeleid (extra instructie). U verdeelt de onderdelen over twee lessen.

Spelling

U schrijft de volgende zin op het bord:

Vandaag is mijn vervoermiddel de fiets.

U onderstreept het woord *vervoermiddel* en zegt dat dit een samengesteld woord is.

“Wat betekent dat eigenlijk?” (Een samenstelling is een woord dat bestaat uit twee kortere woorden.)

“Uit welke twee kortere woorden bestaat het woord vervoermiddel?” (vervoer/middel)

Samen met de leerlingen bekijkt u de letters van dit woord. Is het een medeklinker of een klinker. En als het een klinker is, gaat het dan om een enkele klinker, een dubbele klinker of een twee-tekenklinker. U geeft dit aan door open of gesloten rondjes onder de letters van het woord te tekenen. Het zelfde doet u met het woord *fiets*.

De leerlingen maken opdracht 1.1 en 1.2 op bladzijde 41 van het Werkboek.

Stellen

U bespreekt de eerste twee zinnen van opdracht 2 en 3 op bladzijde 42 van het Werkboek.

U vraagt de leerlingen vervolgens of zij zelf een zin kunnen bedenken met een waar- en waarheen-deel. Laat de leerlingen een zin opschrijven en deze vervolgens voorlezen. De andere leerlingen moeten het waar- en waarheen deel raden uit de voorgelezen zinnen van hun klasgenoten.

De leerlingen maken opdracht 2 en 3

Taalbeschouwing**Stap 1**

U zegt steeds twee zinnen en vraagt welke zin goed en welke zin fout is.

“De trein vertrekken.

De trein vertrekt.

De bussen stoppen.

De bussen stopt.

De mensen stapt in.

De mensen stappen in.

De bus rijdt weg. De bus rijden weg.”

De meeste leerlingen zullen dit ‘automatisch’ goed doen. Wie hier moeite mee heeft, kan een ezelsbruggetje gebruiken. Als er een is die het doet (bijvoorbeeld een trein), dan hoort er een kort woord bij (bijvoorbeeld vertrekt). Als er meer zijn die het doen (bijvoorbeeld twee treinen), dan hoort er een langer woord bij (bijvoorbeeld vertrekken).

Stap 2

U schrijft op het bord:

- 1 ... pakken een appel.**
- 2 ...pakt een appel.**
- 3 ... pak een appel.**

U vraagt:

“Wat kan er op de stipjes staan?” (Bijvoorbeeld: 1 wij, de kinderen, Anna en John; 2 het meisje, Jill, Juan; 3 ik)

Daarna schrijft u op het bord:

- 1 Hij ... een boek.**
- 2 Ik ... een boek.**
- 3 Jullie ... een boek.**

U vraagt weer wat er op de stipjes kan staan. (bijvoorbeeld: 1 leest, koopt, schrijft; 2 lees, koop, schrijf; lezen, kopen schrijven)

Opmerking

Voor sommige leerlingen kan de eerste persoon enkelvoud van het werkwoord een probleem zijn: ‘ik komt’ in plaats van ‘ik kom’. Het heeft weinig zin om hier in de derde klas al regels voor te geven. Een vereenvoudigde regel als ‘het woord dat bij *ik* hoort eindigt nooit op een –t’ kan ook niet gehanteerd worden. Bij werkwoorden met een –t in het midden, eindigt de ik-vorm immers wel op een –t: ‘ik rust’. De aanpak waar hier voor gekozen wordt, is de leerlingen een dwingende keus te laten maken uit de ik-vorm, de jij-/hij-/zij-vorm en de wij-/jullie-/zij-vorm.

De leerlingen maken zelfstandig de opdrachten 4 en 5 op bladzijde 43 en 44 van het Werkboek. Indien nodig worden enkele zinnen nog samen gedaan. U controleert en bespreekt de opdrachten.

Leesbegrip

U leest steeds een zin voor en vraagt waar het vetgedrukte woord op kan slaan.

U gebruikt de volgende zinnen:

- “Ik rijd vandaag wel in deze”, zegt de chauffeur tegen zijn baas.
- Laura en haar moeder lopen op het perron. “Zal die het zijn?” vraagt Laura.
- “Wat vind je leuker, dit of dat?” vroeg oma aan Elisa.

U bespreekt opdracht 6 op bladzijde 45 van het Werkboek. De leerlingen maken zelfstandig de opdracht. Waar nodig biedt u individuele hulp. U controleert en bespreekt de antwoorden.

Woordenschat

U bespreekt de Woordwebben. U laat de leerlingen een uitleg geven van de woorden die ze aangeboden kregen. U laat andere leerlingen helpen met de uitleg. U verbetert en voegt toe indien het nodig is.

Afsluiting	5
-------------------	----------

U speelt het spel ‘Galge’ met een aantal doelwoorden van het thema.

Antwoorden

Werkboek 1, bladzijde 41 t/m 47

Herhaling

1

De leerlingen bedenken zelf de woorden.

2

1 de kermis 2 Frankrijk 3 het zwembad 4 de speeltuin

3

1 naar het strand 2 naar Marokko 3 naar het zwembad 4 naar de stad

4

<i>1 wachten</i>	<i>5 veel mensen</i>
<i>2 wacht</i>	<i>6 Jan</i>
<i>3 komt</i>	<i>7 twee koffers</i>
<i>4 komen</i>	<i>8 man</i>

5

<i>1 gaat</i>	<i>6 wil</i>
<i>2 wonen</i>	<i>7 drukt</i>
<i>3 loopt</i>	<i>8 stopt</i>
<i>4 neemt</i>	<i>9 stapt</i>
<i>5 staan</i>	<i>10 belt</i>

6

1 naar oma
2 in Den Haag

3 bij het raam
4 over vijf minuten

Verdieping

7

1 gaat 2 zitten 3 eten 4 gaat

8

eigen zinnen

9

1 c Gaat een lange reis maken.
2 b Gaat op visite.

10

1 om te lachen
2 om iets te leren
3 voor je plezier
4 om iets te leren
5 om iets op te zoeken

Lesinhoud

- De leerlingen passen de in dit thema aangeleerde woorden in een poster toe.

Materiaal

Klassikaal

- gekleurd A3 papier, blanco (schrijf) papier, eventueel gebruik van computer om teksten op te maken of viltstiften / verf, informatie- of reclamemateriaal over uitstapjes op Aruba, scharen, lijm.

Individueel

Vorbereiding

- verzamel informatie- en reclamemateriaal over uitstapjes op Aruba.

Start**5**

U zegt:

“Vandaag gaan we het thema ‘Instappen allemaal’ afsluiten. Jullie gaan een reclameposter maken over uitstapjes op Aruba. De reclameposters kunnen daarna opgehangen worden in de klas.”

Kern – Instructie, stap 1**35**

U zegt:

“Vandaag mogen jullie je eigen buitendag verzinnen. Je mag zelf bepalen waar het uitstapje naar toe gaat.”

U legt uit dat de opdracht in tweetallen wordt gedaan. Elk tweetal gaat eerst bedenken waar ze naar toe willen gaan. En daarna gaan ze bedenken hoe ze daar naar toe gaan.

U zegt:

“Op je poster komen mooie, grote letters te staan;
We gaan naar
We gaan daar met de naar toe.”

U schrijft deze zinnen op het bord, zodat de leerlingen ze kunnen overnemen.

U legt verder uit:

“Je probeert zoveel mogelijk plaatjes te vinden over de plek waar je naar toe gaat. Als er niet genoeg plaatjes zijn, mag je ook tekeningen maken die erbij passen.”

De leerlingen gaan in tweetallen aan het werk.

Afsluiting	5
-------------------	----------

De posters worden in de klas opgehangen, zodat alle leerlingen de posters kunnen bekijken.

Bijlagen

- **Toetsbladen thema 1**
- **Controletoets thema 1**
- **Alfabetische woordenlijst thema 1**
- **Betekenis woordenlijst thema 1**
- **Klinker en medeklinker poster**
- **Spellinghulp**

Toetsbladen

Controle toets dictee

Betekenis woordenlijst

de trein:

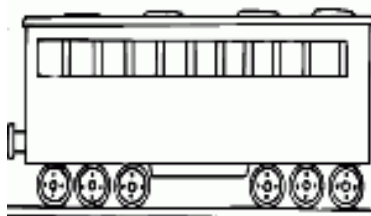
Een trein is een voertuig dat op rails rijdt. Treinen brengen mensen van de ene plaats naar de andere. De trein bestaat uit een locomotief en één of meerdere wagons. De wagons worden getrokken door een locomotief.

de locomotief:

Een locomotief is een deel van een trein dat een andere trein trekt of duwt. In de locomotief zit de bestuurder van de trein.

de wagon:

Een wagon is een deel van een trein. Wagons worden aan elkaar of aan de locomotief vastgemaakt. Er kunnen mensen of goederen in.

de coupé:

Een coupé is een deel van een wagon waar mensen kunnen zitten. Tussen de coupés zitten deuren.

de aankomst:

Als je ergens naar toe gaat, kom je na een tijdje aan. Dat is je aankomst, dan ben je er.

het uitstapje:

Een uitstapje is een tochtje met een leuk doel.
Bijvoorbeeld naar de speeltuin of het strand.

de reisbestemming:

Een bestemming is een doel. Je reisbestemming is de plaats waar je naartoe reist. Bijvoorbeeld je reisbestemming is Aruba, dan reis je naar Aruba.

het vertrek:

Bij een vertrek gaat er iemand weg. Het vertrek is: het weggaan.

het vervoermiddel: Met een vervoermiddel kun je je verplaatsen. Dat gaat sneller dan wanneer je zou lopen. Een fiets, een auto, een vliegtuig, een schip en een trein zijn vervoermiddelen.

het openbaar vervoer: Het openbaar vervoer, dat zijn vervoermiddelen die iedereen mag gebruiken, je moet wel een kaartje kopen. De bus en de trein horen bij het openbaar vervoer.

het privévervoer: Het privévervoer zijn vervoermiddelen die je zelf hebt gekocht. Bijvoorbeeld een auto of een fiets. Zo'n vervoermiddel is dan van jezelf.

het kaartje: Als je met de trein reist, koop je eerst een kaartje. Dat is het bewijs dat je voor de reis betaald hebt. Je kunt ook een kaartje kopen voor de film of The Palm Island.

de enkele reis: Met een enkele reis ga je alleen ergens naartoe. Je gaat niet terug. Een ander woord voor een enkele reis is: een enkeltje.

het retour: Met een retour reis je ergens naar toe, maar je reist ook weer terug.

ademen:	Ademen betekent lucht opzuigen en weer uitblazen.
blazen:	Blazen is heel hard uitademen. Je duwt veel lucht door je mond naar buiten.
hijgen:	Als je hijgt adem je heel snel en hoorbaar. Je moet bijvoorbeeld hijgen als je heel hard gerend hebt.
puffen:	Puffen is blazen en hijgen. Bijvoorbeeld als je het warm hebt.
de pech:	Als iemand pech heeft met de auto of met de fiets, dan is er iets kapot. De auto of de fiets kan dan niet meer rijden.
de wegwacht:	De wegwacht, dat zijn mensen die helpen als iemand pech heeft met zijn auto. Je kunt de wegwacht opbellen.
repareren:	Als je kapotte dingen repareert, dan maak je ze weer heel.

de bagage:

Je bagage, dat zijn dingen die je bij je hebt als je op reis bent.

de koffer:

Een koffer is een soort grote en stevige doos met een handvat.

Als je op reis gaat kun je je kleren meenemen in een koffer. In een kleine koffer kun je boeken of papieren doen.

de rugzak:

Een rugzak is een soort tas met banden eraan. Je doet de banden om je schouder. Je draagt de rugzak op je rug.

de handtas:

Een handtas is een kleine tas. Je doet er bijvoorbeeld je portemonnee, zakdoekjes en sleutels in.

de plunjezak:

Een plunjezak is een grote zak van stevige stof. Soldaten nemen hun bagage in een plunjezak mee op reis.

mopperen:

Mopperen is onvriendelijke dingen zeggen, omdat je niet tevreden bent.

zeuren:

Zeuren is steeds weer op een vervelende manier over hetzelfde praten.

klagen:

Als je ergens over klaagt, dan zeg je dat je er ontevreden over bent. Je klaagt ook als je pijn hebt of als je je niet lekker voelt.

Alfabetische woordenlijst thema 1

Doelwoordenlijst Thema 1

1. aankomst, de
2. ademen
3. bagage, de
4. blazen
5. coupé, de
6. enkele reis, de
7. handtas, de
8. hijgen
9. kaartje, het
10. klagen
11. koffer, de
12. locomotief, de
13. mopperen
14. openbaar vervoer, het
15. pech, de
16. plaatsbewijs, het
17. plunjezak, de
18. privévervoer, het
19. puffen
20. reisbestemming, de
21. repareren
22. retour, het
23. rugzak, de
24. trein, de
25. treinstel, het
26. uitstapje, het
27. vertrek, het
28. vervoermiddel, het
29. wagon, de
30. wegenwacht, de
31. Zeuren

Betekenis Spellinghulp

Woordenlijst**Veelgebruikte woorden**

acht	goed	maken	over	weten
alle	grote	mama	papa	wij
alles	had	me	school	willen
ander	hebben	meer	te	ze
beurt	het	mensen	tegen	zeggen
bij	hij	mij	toch	zei
blijven	ja	mijn	u	zeven
de	je	moeder	vijf	zich
deze	jullie	moeten	voor	zij
door	kijken	mogen	vragen	zijn
een	kind	nou	waren	zo
er	komen	nu	we	
even	krijgen	oma	weer	
fout	kunnen	opa	werd	

Woorden die met f beginnen

fee	fijn	flink	fout	fruit
feest	film	flits	Frans	
fel	flauw	fluit	friet	
fiets	fles	fornuis	fris	

Woorden die met v beginnen

vaart	veld	vlag	voet	vrij
vaas	vent	vlam	vogel	
vrijdag				
vader	verf	vlees	voor	
vroeg				
vals	vet	vlek	vork	
vroeger				
vangen	vier	vlieg	vos	
vrouw				
vast	vies	vloer	vouwen	
vrucht				

Thema 1

Instappen allemaal!

veer	vijf	vlucht	vraag
vuil			
vegen	vis	vlug	vragen
vuist			

Woorden met /g/ = ch

och	pech	toch	zich
-----	------	------	------

Woorden met ei

beide	geheim	leiden	prei	zei
bereiken	geit	mei	reis	zeil
dweil	gewei	meisje	reizen	
ei	hei	paleis	trein	
eik	keizer	plein	wei	
eind	klein	pleister	weigeren	

Woorden met ij

bij	kijken	mij	rijst	wij
bijl	konijn	mijn	spijker	wijd
blijven	krijgen	pijl	spijt	wijk
dijk	krijt	pijn	stijf	wijn
fijn	kwijt	pijp	tijd	wijs
grijs	lijf	rij	vijf	zij
hij	lijm	rijk	vlakbij	zijn
ijs	lijn	rijm	vrij	
jij	lijst	rijp	vrijdag	

Woorden met au

- 1 De paus rijdt in een blauwe auto.
- 2 In de pauze eten we gauw een augurk en rauwe ham.
- 3 Is de pizza een beetje flauw? Doe er dan saus over.
- 4 De kater slaat plotseling met zijn klauw naar de pauw.
- 5 Au! Die broek zit veel te nauw.

Woorden die met z beginnen

zaal	zeep	zich	zoeken	zorg
zacht	zeggen	ziek	zoen	zout
zadel	zei	zien	zoet	zuur
zagen	zeil	zij	zolder	zwaan
zak	zeker	zijn	zomer	zwaar
zaterdag	zelf	zilver	zon	zwart
ze	zes	zin	zonder	
zee	zeven	zo	zoon	

Regels om te onthouden**1 Woorden met d of t**

- Als de eindklank van een woord een /t/ is, maak je het woord langer.
Als je een /d/ hoort, is de eindletter van het woord ook een d.
hond – honden

2 cht

- Als je na een korte klank /gt/ hoort, dan schrijf je *cht*, behalve bij *ligt*, *legt*, en *zegt*.
lacht

3 sch

- Als je aan het begin van een woord /sg/ hoort, schrijf je altijd *sch*.
school

4 g(t) of ch(t)

- Als je na een lange klank of na een tweetekenklank een /g/ hoort, schrijf je een *g*.
plaagt – zwoegt

Thema 1

Instappen allemaal!

5 ng of nk

- Als je na een */ng/*-klank een */k/*-klank hoort (*/ngk/*), schrijf je *nk*.
denk

6 /u/-klank

- Als je een */u/* hoort op een lage stemtrap, dan schrijf je een *e* en als je een */u/* hoort op een hoge stemtrap schrijf je een *u*.
vroeger – geluk

7 eer, oor en eur

- Je hoort */ir/*, */or/* of */ur/*, maar je schrijft *eer*, *oor* of *eur*.
speer – koor – deur

8 aai, ooi en oei

- Je hoort */aaj/*, */ooj/* en */oej/*, maar je schrijft *aai*, *ooi* en *oei*.
zwaaien – mooi – bloei

Klinker en medeklinker poster

klinker- medeklinker poster

klinkers:

enkele klinkers: a e i o u

dubbele klinkers: aa ee oo uu

twee-tekenklinkers: ui eu au ou ei ie oe ij

medeklinkers:

b c d f g h j k l m n p q r s t v w x

